

Vlaams
Parlement

vergadering **C363**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 8 juli 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zwemachterstand bij kinderen na corona – 4140 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanklampend beleid rond schoolverlaters – 4141 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aandacht voor jonge mantelzorgers in onderwijsinstellingen – 4089 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de taskforce voor de opleiding Zorgkundige – 4166 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over toediening van eerste hulp op school – 4180 (2020-2021)	19
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zoveelste noodkreet van de centra leren en werken – 4183 (2020-2021)	24
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over preventieadviseurs in scholen – 4188 (2020-2021)	27
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het voorontwerp van decreet over DBFM-scholen in Vlaanderen – 4217 (2020-2021)	33

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zwemachterstand bij kinderen na corona – 4140 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): De deuren van heel veel zwembaden bleven tijdens de coronacrisis gesloten en zwemlessen konden daardoor niet doorgaan. Zwemexpert Filip Roelandt van de UGent waarschuwt in verschillende media voor de gevaren deze zomer als jonge kinderen mee op reis gaan met hun ouders of mee op kamp gaan met jeugdbewegingen of sportkampen en met water in aanraking komen.

Door corona is er een achterstand in het zwemmen ontstaan, aangezien de zwemlessen zowel op school als bij privé-initiatieven niet of nauwelijks konden doorgaan. Vooral kinderen van het tweede en derde leerjaar zouden een serieuze zwemachterstand hebben.

Schoolzwemmen was volgens de expert al een 'bedreigde diersoort' en inspecties vroegen al voor corona om het aantal uren zwemmen te beperken. Daar zijn volgens hem drie redenen voor: zwemmen is een zeer moeilijke technische sport, het is een dure en ook een gevaarlijke sport. Nochtans is de school de ideale plaats om kinderen te leren zwemmen omdat die gelijk is voor ieder kind.

Zwemmen is echter ook een sport die tot op hoge leeftijd beoefend kan worden en die ook geschikt is voor mensen met fysieke beperkingen die hinder ondervinden bij het beoefenen van andere sporten. Kortom, er zijn heel wat goede redenen om zwemmen op te nemen in de eindtermen voor het basisonderwijs. De expert pleit voor extra waakzaamheid tijdens de komende vakantieperiode, vooral bij jonge kinderen van wie we normaal mogen verwachten dat ze al goed kunnen zwemmen.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister. Onderschrijft u de visie van de experts dat vooral kinderen van het tweede en derde leerjaar een aanzienlijke achterstand hebben opgelopen op het vlak van hun zwemvaardigheden? Zo ja, hoe kunt u ervoor zorgen dat die tekorten tijdens het komende schooljaar weggewerkt zullen worden?

Bent u bereid om hiervoor extra middelen te voorzien want zoals we weten is de zwemsport een dure aangelegenheid voor scholen, zeker wat betreft het busvervoer en de toegang tot het zwembad?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als minister van zowel Onderwijs als Sport zal het u niet verbazen dat ik het heel belangrijk vind dat kinderen leren zwemmen. Kunnen zwemmen is een basisvaardigheid die kinderen het best aanleren in de lagere school. Daarom is dat ook opgenomen in de eindtermen voor het gewoon lager onderwijs en in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon lager onderwijs. Het klopt dat de scholen gedurende de coronapandemie tijdens fase rood niet mochten gaan zwemmen. Die periode was eerder beperkt. Zwemmen is een toonbeeld van hoe de wetenschappelijke inzichten tijdens de coronapandemie permanent evolueerden. Ik herinner me nog dat in het begin zwemmen een van de eerste activiteiten was die aan banden werd gelegd. Dat was op grond van het douchegebruik, aerosolen en de verplaatsing waarbij de aerosolen werden gebruikt als

een soort transportband voor de verspreiding van het virus. Op grond daarvan was het zwembad het allereerste dat moest worden gesloten.

Vervolgens heeft men dat volledig omgedraaid. Het zwemmen was het eerste dat we terug hebben toegelaten bij de versoepeling. Sindsdien zijn we daar niet meer aangekomen. Als je rekening houdt met het sluiten van de kleedkamers of de grote ruimtes en het niet douchen, dan is zwemmen gelet op de ontsmettende bestanden in het zwemwater, een heel veilige activiteit. Dat is helemaal omgeturnd. Maar goed, er is dus wel een fase rood geweest waarin men niet kon gaan zwemmen. Bij de opstart van de fase oranje, bij het begin van de herfstvakantie, werden buitenschoolse activiteiten nog altijd niet toegelaten, maar met een uitzondering, namelijk voor de zwemlessen.

Ik heb geen cijfers over de impact van die gemiste zwemlessen. Ik ga ervan uit dat er inderdaad achterstand is opgelopen, maar dat die wel beperkt zal zijn, gelet op de kortstondige periode van fase rood.

Ik begrijp wel dat de zwemexperts waarnaar u verwijst, ouders willen waarschuwen om extra alert te zijn.

Wat betreft de eindterm voor het schoolzwemmen, geldt wel dat leerlingen die moeten behalen voor het verlaten van de basisschool. Scholen hebben de marge en flexibiliteit om die vaardigheid aan te leren aan de leerlingen. Het is eigenlijk een eindterm voor zes jaar. Het is aan het einde, voor het verlaten van het basisonderwijs, dat de eindtermen rond het zwemmen moeten worden behaald.

Ik kom tot de extra middelen. Vorig jaar nog hebben we de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs volledig gelijkgetrokken met die van het lager onderwijs. Dat wil zeggen dat er sinds vorig schooljaar 71 miljoen euro aan extra werkingsmiddelen zijn in het basisonderwijs. Dat is structureel, dus recurrent. Het zijn geen gekleurde middelen. Het schoolbestuur beslist zelf hoeveel van die werkingsmiddelen ze aan zwemlessen wil spenderen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen kunnen zwemmen voor ze de school verlaten na het zesde leerjaar. Maar ik herhaal: de periode is eerder beperkt geweest, gelukkig maar. Anderzijds heeft men een tijdspanne van zes jaar – als het gaat over het lager onderwijs – om die eindtermen te halen.

Ik wil er wel voor zorgen dat schoolzwemmen betaalbaar blijft. Het tarievenbeleid van zwembaden voor het schoolzwemmen behoort tot de autonomie van de beheerders, wat voornamelijk de gemeentebesturen zijn. Het Netwerk Lokaal Sportbeleid, de nieuwe benaming voor het aloude gekende Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB), heeft die zwembadtarieven gemonitord en is van plan om die kengetallen dit jaar opnieuw te verzamelen en zo de actuele evolutie van de schooltarieven in kaart te brengen. Dat we daar de vinger aan de pols houden, lijkt mij nog veel belangrijker te zijn. Met mijn andere pet op, als minister van Sport, zal ik aan het Netwerk Lokaal Sportbeleid vragen om mee te pleiten voor blijvende democratische toegangsprijzen voor deze doelgroep.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u onderschrijft dat schoolzwemmen een heel belangrijk onderdeel is van de basisopleiding voor de kinderen. Het is een basis om ervoor te zorgen dat kinderen op die manier ook in het zwembad zelfstandig hun plan kunnen trekken. Experts trekken nu aan de alarmbel.

Ik ben het er zeker en vast met u over eens dat het zwemmen een langetermijntraject is en dat scholen heel wat jaren hebben om kinderen te leren zwemmen. Het is niet zo dat dat gefocust is op één jaar.

Een heel belangrijk element dat u aangeeft, is de betaalbaarheid. Daarom ook doe ik mijn oproep. Want deze zomervakantie zullen heel wat ouders hun kinderen privézwemlessen laten volgen. Dat is goed voor de mensen en gezinnen die dat kunnen betalen. Maar uiteraard zijn er ook heel wat kwetsbare gezinnen die dat niet kunnen betalen. Het is onze taak om die kinderen niet uit de boot te laten vallen en ervoor te zorgen dat degenen die kwetsbaar zijn en een achterstand hebben opgelopen, zeker en vast voldoende kansen krijgen om ook volgend jaar, als corona hopelijk volledig is verdwenen, hun zwembeurten te kunnen krijgen.

Minister, daarom doe ik een bijkomende oproep – geen vraag, maar een oproep – om er volgend jaar, als corona hopelijk van de baan is, voor te zorgen dat scholen voldoende kansen en middelen hebben, zodat ze alle kinderen die een achterstand hebben opgelopen en kwetsbare kinderen, voldoende kunnen laten zwemmen. Zo kunnen ook zij bijdragen aan de maatschappij, kunnen ze hun steentje bijdragen en hun plan trekken in het zwembad tijdens vakanties en dergelijke. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, als fervent openwaterzwemmer wil ik geen kans onbenut laten om een lans te breken voor meer mogelijkheden om in open water te zwemmen. Vandaag bouwen wij nog steeds heel dure zwembaden die, zoals u terecht zei, wegen op de lokale financiën. Daarom staan scholen vaak wat kritisch ten opzichte van het zwemmen. De praktische organisatie – schoolbus en dergelijke –, de hele kostelijke organisatie van het schoolzwemmen is vaak een drempel om het meer dan nodig te organiseren.

Maar ik denk dat we daar kansen laten liggen als we kijken naar de openwaterzwemmogelijkheden in Vlaanderen. Dat kan heel laagdrempelig georganiseerd worden: gratis en heel toegankelijk, maar een aantal drempels in de milieuwetgeving en dergelijke moet nog worden weggenomen.

Ik heb begrepen dat uw collega's Demir en Beke daarover een studie hebben besteld. U bent minister van Onderwijs, waarbij zwemmen en sport in het algemeen belangrijk zijn voor het welzijn en de gezondheid van onze kinderen. U bent ook minister van Sport, dus u hebt ongetwijfeld een visie op dat openwaterzwemmen als een extra stimulans en mogelijkheid om het zwemmen onder de knie te krijgen. Als we naar de cijfers kijken in Vlaanderen, ligt het verdrinkingsaantal hier in verhouding hoger dan in Nederland waar je als het ware onbeperkt in het open water kunt zwemmen. Ik zou graag uw visie kennen over het initiatief om meer mogelijkheden te creëren voor het zwemmen in open water.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik excuseer me even want ik heb de discussie niet helemaal gevolgd. Ik ben net aangesloten, maar omdat ik het belangrijk vind, wil ik me nog even mengen in de discussie. Zwemlessen zijn belangrijk. Ik hoor collega Brouns spreken over zwemmen in open water. Dat is heel fijn, maar dan moet je natuurlijk kunnen zwemmen. In die zwemlessen speelt de school een bepaalde rol. Het is belangrijk dat ze dat doet. Het staat ook in de eindtermen dat ze dat moet doen. We hebben een hele lagereschooltijd om te leren zwemmen.

Ik las in de vraag van collega De Rudder dat er tijd verloren is vanwege corona en dat bepaalde kinderen nog niet kunnen zwemmen die misschien wel hadden kunnen zwemmen als er geen corona was geweest. Dat zal wel kloppen, maar we hoeven nog niet te panikeren. Ouders weten wanneer hun kind al dan niet kan zwemmen. De scholen kunnen daarin hun rol opnemen. De eindtermen moeten worden bereikt, maar er is de flexibiliteit van de scholen.

Minister, de onderwijsinspectie controleert de scholen op verschillende vlakken. Zult u met haar opnemen dat ze in de toekomst controleert dat die eindterm voldoende meegenomen wordt zodat een kind op het einde van de lagere school op zijn minst een zwemdiploma heeft behaald?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, het verbaast me toch dat de eindterm van het zwemmen pas tegen het einde van de lagere school moet worden gerealiseerd. Veel ouders hebben de vraag om dat sneller te doen. Het is al moeilijk om dat in de zwembaden gedaan te krijgen. Men vindt geen lesgevers of de wachttijden zijn te lang. Men zit gemakkelijk al van in de derde kleuterklas daarop te wachten om te leren zwemmen. Ik begrijp niet goed waarom dat pas tegen het zesde studiejaar geleerd moet zijn. Die eindtermen van de lagere school worden herbekeken. Het zou zinvol zijn dat men dat in de eerste graad van het lager onderwijs al meteen oplegt zodat de kinderen zo snel mogelijk een beetje kunnen zwemmen, al is het maar watergewenning. Ik vind dat belangrijk. Je hoort toch regelmatig over verdrinkingen en kinderen die in moeilijkheden komen. Ik dring erop aan dat het vanaf het begin zou worden opgevolgd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil nog even het woord nemen omdat ik de indruk heb dat een paar zaken hier op een hoopje worden gegooid. Als we willen dat iedereen zo vroeg mogelijk gaat zwemmen, dan zal de druk op de zwembaden nog verhogen en zal het niet eenvoudig worden om de lessen in te plannen. We zien in gemeenten of zelfs in regio's, zoals in het Waasland, dat er een spreiding is over alle scholen zodat ze allemaal aan schoolzwemmen kunnen doen. Als we dan zeggen dat kinderen moeten leren zwemmen in de eerste graad van het lager onderwijs, wat nota bene sinds de jaren 1980 al niet meer in de onderwijsregeling staat, dan zul je een opstopping in de zwembaden krijgen.

Verder heb ik de commissie voor Leefmilieu over openwaterzwemmen bijgewoond. Het ging over een aantal zaken, onder meer de bacteriologische kwaliteit van het zwemwater. Die is belangrijk, gelet op het warme weer en de blauwalg. Twee, het ging het over in- en uitstapplaatsen. En drie, zoals collega Krekels heeft gezegd, is er het leren zwemmen an sich. Collega's, ik kan er jammer genoeg niets aan doen, maar ik verwijs naar het vonnis dat er nog maar deze week is geweest. Daarbij werd een school in West-Vlaanderen verantwoordelijk geacht voor een verdrinking van een leerling tijdens het schoolzwemmen. Dat is natuurlijk ook een kwestie die bij scholen meespeelt.

Minister, ik wil inderdaad de oproep doen om het te bekijken in alle hoedanigheden die u hebt. Maar ik onderschrijf ook wat collega Krekels zegt. De scholen hebben de tijd en zullen nu wel herplannen, om op het einde van de lagere school maximaal die eindtermen te realiseren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, geef ik mee dat de eindtermen altijd bepaald zijn op niveau van het basisonderwijs, waarbij men altijd formuleert ten aanzien van het einde. Er worden op dat vlak geen tussendoelen geformuleerd.

Maar in dezen vind ik het ook praktisch heel zinvol om er net voor te zorgen dat er aan de scholen de autonomie en flexibiliteit wordt geboden om zelf invulling te geven aan die eindtermen met betrekking tot het kunnen zwemmen. Iedereen kent de regeling zoals die bestaat in de eigen lagere school of waar de kinderen schoollopen. Soms concentreert men dat bijvoorbeeld in specifieke leerjaren. Bij ons is dat ongeveer – ik zeg het even uit het hoofd – in het tweede, het vierde en het

zesde leerjaar. Op die manier kunnen we zorgen voor een betere spreiding en benutting van de infrastructuur. Dat geeft net die mogelijkheid. Inzake eindtermen in het basisonderwijs wordt er niet gewerkt met graden. Maar mocht je dat wel nog doen en dat per graad opleggen, dan leg je nog veel meer een druk op de scholen, op de bestaande krappe infrastructuur, dan leg je de mogelijkheden daar nog meer aan banden en beperk je de keuzes nog meer. Dat zou ik dus absoluut niet doen.

Ten tweede, met verwijzing naar tot de oorspronkelijke vraagstelling en de zorgen van de expert, uit ik opnieuw mijn bekommernis dat ouders wel worden verondersteld te weten wat hun kind kan. De expert zegt dat ouders moeten opletten, omdat hun kind inzake zwemvaardigheden misschien wat minder geëvolueerd is dan ze zouden bevroeden. Als ouder word je verondersteld te weten wat je kind kan en kent. Je kunt jezelf daar proefondervindelijk van vergewissen. Je kunt niet alles en alle verantwoordelijkheden uitbesteden aan de school. Als ouders hebben we daar allemaal een verantwoordelijkheid in.

Tot slot sluit ik me graag aan bij het pleidooi voor het gebruik van het open water. Ik ben wel betrokken in de studie rond het verruimen van de mogelijkheden rond dat open water en het zwemmen in open water. We hebben die studie samen met minister Peeters, en ik denk ook minister Beke en minister Demir aangepakt. Daarbij doen we vooral een internationaal vergelijkend onderzoek. De vaststelling is dat de regelgeving in het buitenland toch wel veel soepeler is. Wij hanteren duidelijk een voorzichtigheidsprincipe: het mag niet, tot we zeggen dat het wel mag. In het buitenland is het veelal omgekeerd: in de regel is het toegelaten, tenzij verboden. Hier is het verboden, tenzij toegelaten.

De vraag is of onze waterkwaliteit op dat vlak gemiddeld genomen afdoende is. Want als het gaat over zwemmen met kinderen snap ik wel dat open water een veel moeilijker controleerbare omgeving is. Het is veel ruimer, er zijn veel minder kanten waar men zich aan kan vastklampen in geval van nood. Ik denk niet dat er onmiddellijk een alternatief zal zijn voor kinderen van de lagere school. Maar voor ons allen daarentegen, zeker en vast wel.

We moeten ook kijken naar de bacteriologische kwaliteit. Maar op dat vlak hebben we ongelooflijke stappen vooruitgezet in onze Vlaamse natuur. Hopelijk kunnen we dat verruimen.

Voor dit jaar hebben we alvast vier extra open waters kunnen openstellen voor het zwemmen. Maar wat mij betreft, is dat nog maar het prille begin. Want in totaal gaat het eigenlijk om een heel beperkt aantal openzwemmogelijkheden. Er zijn 47 binnenwateren en 70 strandwateren waar zwemmen nu al toegestaan is. Dat is eigenlijk nog bitter weinig in vergelijking met het bestaande aantal.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maike De Rudder (CD&V): Minister, dank u wel voor uw bijkomende antwoorden. Mijn bedoeling van deze vraag was zeker en vast niet om paniek te zaaien. Ik denk dat dat ook niet nodig is, wel om de vinger aan de pols te houden. De spreiding waar ook naar verwezen is in het basisonderwijs is natuurlijk belangrijk. De scholen hebben voldoende kansen om kinderen te leren zwemmen, maar naar aanleiding van de zomervakantie die ondertussen al volop gestart is, is het natuurlijk wel belangrijk dat we kinderen in de gaten moeten houden. Ouders zijn uiteraard het beste geplaatst om te weten wat hun kinderen kunnen, daar was geen discussie over. Minister, scholen spelen een heel belangrijke rol in de vorming, ook onder andere van zwemmen, maar toch blijft het belangrijk dat we alle mogelijkheden benutten om kinderen veilig te laten leren zwemmen in alle omstandigheden en

met alle partners, zowel kwetsbare kinderen als kinderen die ook privélessen volgen. We moeten iedereen de kans geven. Daarom bij deze mijn oproep nog eens en daarom ook de vraag die ik hierover aan u wilde stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanklampend beleid rond schoolverlaters
– 4141 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega's, 65.311 jongeren verlieten de schoolbanken in 2019. Een jaar later waren er 6600 nog op zoek naar werk. Dit betekent dat ruim 10 procent van de schoolverlaters na een jaar nog werkzoekend was. Zo blijkt uit het schoolverlatersrapport van VDAB. Het jaar ervoor lag dit percentage nog op 8,9 procent van de jongeren. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van Robrecht Bothuyne aan de minister van Onderwijs blijkt dat de koppeling van de databanken tussen het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) en VDAB, zoals overeengekomen in het regeerakkoord, inmiddels gerealiseerd is. Dat is goed.

Corona impacteerde de start van de loopbaan van sommige schoolverlaters echter meer dan van andere, zo concludeert VDAB. Het gaat vooral om schoolverlaters uit studierichtingen die gelinkt kunnen worden aan sectoren en beroepen die het zwaarst te lijden hadden onder de coronacrisis, met name studenten uit opleidingen in horeca, toerisme en schoonheidsverzorging.

Voor deze groep van schoolverlaters die na een jaar nog niet aan het werk is, blijkt dat hun kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk kleiner zijn als zij niet in het bezit zijn van een diploma. Een diploma, gecombineerd met relevante werkervaring, zoals kan worden opgebouwd in specialisatiejaren in het bso en Se-n-Se (secundair-na-secundair) in het tso, helpt schoolverlaters om sneller werk te vinden. Ook concludeert VDAB dat STEM-diploma's (Science, Technology, Engineering and Mathematics) globaal gezien zeer gegeerd zijn en jongeren met deze diploma's relatief sneller hun weg vinden op de arbeidsmarkt. Slechts 7 procent van de jongeren met een STEM-diploma is na een jaar werkzoekend.

Voor de groep schoolverlaters die geen diploma bemachtigd hebben, is er speciale aandacht vanuit de bevoegdheidsdomeinen Werk en Onderwijs. De zogenaamde NEET-jongeren (Not in Education, Employment or Training) worden opgevolgd en automatisch ingeschreven bij VDAB zodat VDAB snel en aanklampend te werk kan gaan. In de beleidsnota Onderwijs 2019-2024 hecht u specifiek belang aan het ongekwalificeerd schoolverlaten. Het is belangrijk om dat terug te dringen. Minister, ik heb daarover een aantal vragen.

Welke maatregelen neemt u om de leerlingen te ondersteunen die vroegtijdig en/of ongekwalificeerd de school verlaten?

Plant u nog een evaluatie in van de koppeling van de databanken van Werk en Onderwijs?

Welke maatregelen neemt u om preventief leerlingen die dreigen ongekwalificeerd de school te verlaten aan boord te houden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is ontegensprekelijk dat vroegtijdige schoolverlaters in een zeer kwetsbare positie op de arbeidsmarkt komen. Uit de cijfers van het schoolverlatersrapport blijkt ook duidelijk dat een kwalificatie de sleutel vormt tot de arbeidsmarkt. Dat geldt zowel voor de jongere, als voor de omgeving van de betrokken jongere. Het is dus heel belangrijk om de schoolbanken te verlaten met een diploma of een andere kwalificatie.

Vroegtijdig schoolverlaten is het resultaat van een heel aantal factoren die samenkomen. Om het aantal vroegtijdige schoolverlaters te verlagen, is een geïntegreerde strategie nodig waarin op Vlaams en lokaal niveau wordt samengewerkt en de verschillende betrokken actoren, waaronder ook leerlingen en ouders, hun verantwoordelijkheid nemen, maar ook de verschillende beleidsdomeinen.

Zoals u weet, heeft die doelstelling een vertaling gekregen in een Vlaams actieplan 'Samen tegen Schooluitval'. Dat actieplan bundelt acties die de problematiek in kaart brengen door het verzamelen van data en het toegankelijk maken van deze data voor partners en lokale actoren, coördinerende acties, preventieve acties, acties voor interventie zodra een leerling het leerplichtonderwijs ongekwalificeerd dreigt te verlaten en ten slotte compenserende acties voor jongeren die inderdaad ons onderwijs vroegtijdig verlaten.

De uitvoering van dit actieplan gebeurt in dialoog met de onderwijspartners en andere beleidsdomeinen zoals Welzijn en Werk.

Het betrekken van de collega's binnen Welzijn is van groot belang wanneer we vroegtijdig schoolverlaten maximaal willen tegengaan. Een voorbeeld hiervan zijn de naadloze flexibele trajecten (NAFT's) vanuit Welzijn die jongeren en de leerkrachten tijdelijk kunnen ondersteunen. Die trajecten zaten vroeger bij Onderwijs maar zijn nu overgedragen naar Welzijn.

De collega's binnen Werk spelen dan weer een belangrijke rol om al onze jongeren een perspectief te bieden, ook zij die toch ongekwalificeerd de arbeidsmarkt betreden. De VDAB-consulenten van de NEET-werking zitten trouwens mee rond de tafel in de regionale netwerken Samen tegen Schooluitval.

In alle gevallen is het zo dat de lokale context van de jongere het best geplaatst is om signalen op te vangen en bij te sturen waar nodig. Het zwaartepunt van de preventie en aanpak van vroegtijdig schoolverlaten ligt dan ook bij die lokale context. Dit is een aanpak waar ik ook vandaag nog achter sta. Daarom heb ik beslist om de werking van de netwerken Samen tegen Schooluitval te verlengen voor het schooljaar 2021-2022.

Verder zet ik in op het faciliteren van transitietrajecten voor leerlingen uit de tweede en derde graad bso die potentieel vroegtijdig schoolverlater zijn. De trajecten zijn bedoeld voor jongeren die schoolmoe zijn en die het mogelijks moeilijk zullen hebben om een duurzame loopbaan aan te vatten. Verspreid over Vlaanderen zijn er elf expertiseorganisaties die samen met de school en het centrum voor leerlingenbegeleiding die jongeren via een langdurig traject kunnen begeleiden op weg naar een kwalificatie. In totaal kunnen er tussen september 2020 en augustus 2022 meer dan duizend trajecten worden gelopen.

Eind augustus 2022 zullen de netwerken Samen tegen Schooluitval vijf werkingsjaren achter de rug hebben, het ideale moment dus om de werking van deze netwerken te evalueren. Ik heb de netwerken daarom de opdracht gegeven om nu al te starten met de evaluatie van de eigen werking middels een SWOT-analyse (strengths, weaknesses, opportunities, threats). Ik verwacht de resultaten hiervan begin volgend jaar.

In het licht van corona en de negatieve impact die deze crisis gehad heeft op het welbevinden en de leerachterstand van onze leerlingen, wil ik wel nog expliciet ver-

wijzen naar de engagementen aangegaan in onze Visienota Van kwetsbaar naar weerbaar. Hierbij maken we middelen vrij om de leerachterstand aan te pakken, het mentaal welzijn van leerlingen te bevorderen en scholen en leerkrachten te versterken.

Wat betreft het ondersteunen van leerlingen die toch vroegtijdig uitvallen, houden we de deur tot het alsnog behalen van een kwalificatie open door in te zetten op de tweedekansleerwegen zoals de examencommissie of het volwassenenonderwijs. We trachten jongeren hier maximaal over te informeren, ook via verschillende partners zoals VDAB.

Dat brengt ons bij de vraag over de koppeling van databanken. Het klopt dat de koppeling tussen de databanken van het Agentschap voor Onderwijsdiensten en VDAB al is gerealiseerd. Hierdoor kan VDAB deze jongeren aanspreken om hen een aanbod te doen, zowel richting een opleiding als richting een tewerkstelling. VDAB kan elke dag de data opvragen bij Onderwijs. Bijkomende acties om de datakoppeling te verbeteren zijn van onze kant niet nodig. Ik heb ook nog geen opmerkingen of vragen tot bijsturing gekregen. Ik ga ervan uit dat die koppeling werkt en dat ook VDAB daar goed gebruik van maakt.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik kan dat volledig bijtreden. Een geïntegreerde strategie is de enige juiste. Die heeft in de vorige legislatuur geresulteerd in het actieplan Samen tegen Schooluitval. Dat was een bijkomende vraag waarop u al hebt geantwoord. Het is goed dat alle acties van het actieplan worden geëvalueerd evenals de zes netwerken per provincie en in Brussel. We hebben natuurlijk een bijzondere periode achter ons met corona. Er moet worden gekeken of er eventueel bijstellingen nodig zijn, maar u hebt gezegd dat u dat zult doen in het vijfde jaar. Dat is goed. We noteren dat.

Via VDAB begrijpen we dat er van de 6.500 jongeren nog maar amper 300 niet bekend zijn. Dat is niet zoveel, maar het zijn er nog altijd 300 te veel. Dat is de uitdaging voor VDAB. Die geeft aan dat het heel goed is om zoveel mogelijk in relatie met de scholen te treden en zo lokaal mogelijk de netwerking tussen scholen, VDAB en werkgevers te versterken via schoolverlatersdagen, inschrijvingsdagen om zo weinig mogelijk jongeren te missen.

Mijn tweede ronde was vooral gericht op hoe we verdergaan met het bestaande sterke actieplan. Het is goed dat het geëvalueerd wordt en we kijken uit naar die evaluatie.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): We zitten in een specifieke situatie met de coronacrisis. De vraag is natuurlijk of de ongekwalificeerde uitstromers van vorig en dit schooljaar de weg nog even vlot als vroeger zullen vinden naar het tweedekansonderwijs. Dat heeft ook heel erg te lijden gehad onder de crisis. Een indicatie daarvan is een in juni verschenen jaarverslag van de Examencommissie secundair onderwijs voor 2020 waar men door de coronacrisis in dat jaar in totaal slechts 2.499 nieuwe kandidaten had. Dat is een daling met ongeveer 23 procent ten opzichte van het jaar 2019. Het is zeker nodig om ook hier de vinger aan de pols te houden. Het zou een oplossing kunnen zijn om deze vorm van tweedekansonderwijs door middel van digitalisering nog flexibeler te maken voor die jongeren zodat ze het gemakkelijker kunnen combineren met al dan niet interimarbeid. Bij de Examencommissie gebeurden in 2020 ook al 71 procent van de examens digitaal en met uw plan Edusprong wordt ook verder ingezet op de verdere flexibilisering en digitalisering van het volwassenonderwijs. Minister, in bepaalde gevallen moeten we echter opletten dat het geen tweesnijdend zwaard wordt want diegenen die door de coronacrisis in het afstandsonderwijs in de tweede en derde graad ongekwalificeerd zijn uitgevallen of dreigen uit te vallen, zijn misschien net diegenen die het slechtst overweg kunnen met de digitale middelen.

Een sterk gedigitaliseerd tweedekansonderwijs zal die jongeren misschien opnieuw demotiveren en een negatieve invloed hebben op hun prestaties. Mijn vraag is om ook dat in de gaten te houden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Brouns, dit is een belangrijke vraag. De ongekwalificeerde uitstroom moet ons allemaal altijd bezighouden. Iedereen weet dat het quasi onmogelijk is om zonder kwalificatie op de arbeidsmarkt of bij VDAB terecht te komen en werk te vinden. Dat is belangrijk. Ik wil nog een paar zaken aanhalen. Het is niet alleen inzetten op het einde van het secundair onderwijs. Minister, het beleid van deze meerderheid begint al veel vroeger. Kwalitatief onderwijs en de taalscreenings die het parlement gisteren nog heeft goedgekeurd, zijn de eerste belangrijke stappen om dat ongekwalificeerd uitstromen tegen te gaan.

Verder moeten we af en toe de werkgelegenheidscijfers durven laten zien aan ouders en aan leerlingen. Dan zullen ze ook gemotiveerd zijn. Ik geef heel regelmatig het voorbeeld dat de kans dat een leerling die stopt na het algemeen secundair onderwijs (aso) Grieks-Latijn, snel werk zal vinden, veel kleiner is dan een leerling die een zevende jaar beroepssecundair onderwijs (bso) heeft gedaan. Dat is niet onbelangrijk om mee te geven.

Op mijn laatste punt over de koppeling van de gegevens tussen het onderwijs en VDAB hebt u al geantwoord, minister. De NV-A heeft altijd naar voren gebracht dat die leerlingen op het einde van het secundair onderwijs niet mogen stilvallen, maar dat ze de link moeten maken met ofwel verder studeren ofwel effectief gaan werken. Ik doe in het kader van de studieoriëntering ook altijd de oproep om niet alleen te focussen op verder studeren. Heel wat leerlingen, onder andere in het bso en het technisch secundair onderwijs (tso), zijn arbeidsmarktgericht en we moeten die optie echt openhouden en hen daarin ook begeleiden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, ik dank jullie. Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wat van belang is bij die groep jongeren, is dat ze in vele gevallen de goesting om te leren wat hebben verloren. De grote uitdaging is om na te gaan hoe we die leergoesting opnieuw kunnen aanwakken. Dat gaat misschien niet onmiddellijk lukken, maar misschien wel op iets langere termijn, als ze vaststellen dat het moeilijk is om werk te vinden of wanneer ze werk vinden waarvan ze niet helemaal tevreden zijn.

In het platform levenslang leren is dit een van de belangrijkste doelgroepen om vast te pakken. Want we stellen vast dat hoogopgeleiden wel de weg vinden naar bijscholing en allerhande bijkomende opleidingen. Maar het zijn net de kortgeschoolden – en vaak de kortgeschoolden in moeilijke sectoren – die die weg niet of heel moeilijk vinden.

Minister, wilt u die doelgroep extra benaderen binnen het platform levenslang leren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik pik even in op dat laatste. Er is een aspect dat ik nog niet heb benadrukt, namelijk onze andere visienota met betrekking tot de Edusprong. Daarbij voorzien we dat we in het aanbod inzake centra voor basiseducatie (CBE's) en centra voor beroepsopleidingen (CBO's) – het volwassenenonderwijs, zeg maar – proberen meer in te spelen op de lokale noden en opportuniteiten. Dat gaat zowel richting de opportuniteiten op de lokale arbeidsmarkt, als, bij een

meer specifieke nood, naar een aanklampend beleid richting niet-gediplomeerden of vroegtijdige schoolverlaters. Dat moet ook een vertaalslag krijgen. We moeten proberen op die doelgroep te mikken.

Daarbij aansluitend heb ik gezegd dat de samenwerking met VDAB en de toegankelijkheid van die databank op zich een goed gegeven is. Maar we, of beter VDAB, want ik moet niet spreken namens VDAB, botst daar op privacyregelgeving. De data om echt een aanklampend beleid te voeren, ontbreken een beetje. Door de huidige privacymachtiging mogen de VDAB-consulenten enkel vindplaatsgericht werken en post versturen naar dat verkregen adres. Maar langsgaan op het adres is daar bijvoorbeeld niet bij. Ze krijgen ook geen telefoonnummer of e-mailadres, enkel een postadres. Daardoor kunnen ze de jongeren niet op andere manieren bereiken. Voor echt aanklampend beleid zou de privacymachtiging toch nog een beetje moeten worden versoepeld. Dat is een heel praktisch probleem waartegen we nog aankijken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, collega's, ik dank jullie. Het is inderdaad een uitermate belangrijk thema.

Tot slot wil ik drie elementen aanhalen. Die geïntegreerde strategie is de juiste. Die kreeg – en krijgt, in de toekomst – zijn vertaling in het actieplan dat we zullen voortzetten en verduurzamen. Het is goed dat we de netwerken in de toekomst versterken om die groep zo klein mogelijk te houden.

Ten tweede, de schoolloopbaanbegeleiding blijft heel, heel belangrijk: dat scholen dat kunnen oppikken en daar voldoende ondersteuning voor krijgen.

Ten derde, collega Daniëls heeft bij mij iets getriggerd in verband met die taalstimulering. We hebben in deze commissie al vele keren mogen verwijzen naar het mooie, evidencebased en wetenschappelijk getoetst voorbeeld uit Limburg, de vzw Kind en Taal, die inderdaad in een heel vroeg stadium aan de slag gaat met ouders en jongeren, om die taalontwikkeling mee te geven, maar ook veel meer dan enkel taal. Daarbij zijn ze steeds gericht op die betrokkenheid in het onderwijs. Die ouderbetrokkenheid wordt daarin gestimuleerd.

Minister, dat zijn toch methodieken die we ook binnen onderwijs moeten omarmen. Ook al gaan ze buiten het reguliere onderwijsveld, ze zijn toch ook een zekere ondersteuning naar het onderwijs. Wanneer die jongeren op die manier sterker worden, dan is dat extra goed voor het onderwijs en voor de leerkrachten in de klas.

Bij dezen doe ik nogmaals een oproep om alle dergelijke initiatieven die misschien wat buiten het onderwijs staan, maar toch ook een versterking zijn voor onze jongeren in het onderwijs, maximaal te omarmen en te ondersteunen in de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aandacht voor jonge mantelzorgers in onderwijsinstellingen – 4089 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, ik heb inderdaad een vraag over de aandacht voor jonge mantelzorgers in ons onderwijs. Heel wat kinderen en jongeren in Vlaanderen groeien op in een gezin waar de vader of de moeder ernstig ziek is of een chronische aandoening heeft. Het kan ook gaan over broers of zussen. Uit een studie van Kind & Samenleving een aantal jaren geleden bleek dat heel wat kinderen en jongeren binnen hun gezin ook mee de zorg opnemen voor een ziek familielid. De rol die die kinderen en jongeren op zich nemen, heeft heel wat gevolgen voor hun eigen leven en ontwikkeling.

Op 6 januari 2016 hebben we in het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie goedgekeurd betreffende de ondersteuning van jonge mantelzorgers. Dat voorstel van resolutie bevatte een heel aantal concrete vragen onder meer ook gericht op onderwijs. Nadien werden jonge mantelzorgers expliciet opgenomen onder een van de vier thema's in het Vlaams Mantelzorgplan 2016-2020.

Sindsdien werden er twee onderzoeken gevoerd die zich richten op de leefsituatie van die specifieke groep kinderen en jongeren. Ten eerste organiseert de Universiteit Gent (UGent) Health Behaviour in School-aged Children (HBSC). Ten tweede werden drie deelonderzoeken over jonge mantelzorgers ingebracht in het LiSO-onderzoek (Loopbanen in het Secundair Onderwijs). Ondertussen werden de resultaten van die studies ook opgeleverd. Blijkt dat jonge mantelzorgers niet alleen negatieve, maar ook positieve gevolgen ervaren uit hun eigen situatie. Beide worden sterker naarmate jonge mantelzorgers meer thuis helpen. Zo hebben jonge mantelzorgers die minstens vier uur helpen te kampen met verschillende welzijns- en gezondheidskenmerken, zoals slaapproblemen, ervaren ze een mindere kwaliteit van leven of maken ze zich zorgen over de thuissituatie.

Minister, in antwoord op mijn schriftelijke vraag van 21 mei laatstleden gaf u meer informatie over de aandacht van hogescholen en universiteiten voor jonge mantelzorgers. Sommige instellingen hebben inderdaad een heel uitgewerkt beleid. Zo deed bijvoorbeeld de University Colleges Leuven-Limburg (UCLL) al een verkennend onderzoek naar de noden van studerende mantelzorgers en werd in 2020 een gelijkaardig onderzoek opgestart door de Hogeschool Gent (HOGENT). Voor wat betreft de middelbare en lagere schoolstudenten hebt u eerder al te kennen gegeven geen voorstander te zijn van een specifiek statuut voor mantelzorgers en dat de zorg voor mantelzorgers in scholen onderdeel is van de leerlingenbegeleiding. Samana werkte heel wat educatief materiaal uit voor een mantelzorgvriendelijke school.

Minister, ik heb een aantal vragen omdat de aandacht voor de jonge mantelzorgers toch wel van belang is omdat we natuurlijk ook niet willen dat door het feit dat zij thuis mee de zorg moeten opnemen voor een ziek familielid, hun schoolloopbaan sterk bedreigd zou kunnen worden. Voor hen zijn school en de opleiding uitermate belangrijk.

Kunt u meer informatie geven over de resultaten van de twee genoemde studies naar de leefsituatie van jonge mantelzorgers die relevant zijn voor het onderwijsbeleid? Wat zijn de belangrijkste conclusies? Welke maatregelen koppelt u daaraan?

Hoe zult u de beleidsaanbevelingen uit de studies die betrekking hebben op het onderwijs ter harte nemen?

Is er nood aan het beter informeren van de scholen over hoe om te gaan met jonge mantelzorgers?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er is in Vlaanderen zoiets als een Vlaams Mantelzorgplan. Dat is gestart voor een periode van vijf jaar, van 2016 tot en met 2020. Dat loopt nu ook even door. In uitvoering daarvan werden verschillende studies verricht bij jonge mantelzorgers. U verwijst ook naar de bestaande survey-studies waarin dat thema werd ingebracht. Vervolgens is men ook dieper ingegaan op de materie via een online bevraging en via diepte-interviews. Minister Beke heeft ook in zijn beleidsnota aangegeven dat hij het lopende mantelzorgbeleid verder wil uitvoeren en evalueren. Hij financiert trouwens ook dat onderzoek. Daar vind je ook de rapporten van de verschillende studies. Een samenvattend rapport over de studies heen vind je op de website van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Als antwoord op de beleidsaanbevelingen verwijs ik naar het geïntegreerd beleid op leerlingenbegeleiding dat een school in samenwerking met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en de pedagogische begeleiding (PBD) moet voeren. Er wordt verwacht dat elke school een beleid op leerlingenbegeleiding ontwikkelt, implementeert en evalueert.

Dat beleid is een geïntegreerd beleid op leerlingenbegeleiding en situeert zich op de vier begeleidingsdomeinen van de onderwijsloopbaan, het leren en studeren, het psychisch en sociaal functioneren en de preventieve gezondheidszorg. Dat betekent dat een school in haar beleid op leerlingenbegeleiding – afhankelijk van de leerlingenpopulatie en de noden – aandacht heeft voor thema's zoals spijbelen, druggebruik, mantelzorg en niet voor elk thema een specifiek of apart beleid ontwikkelt.

De preventieve en begeleidende maatregelen die worden genomen, vertrekken altijd vanuit een holistische benadering van de leerling en dit op een continuüm van zorg. Het continuüm van zorg is een getrappt zorgmodel waarbinnen scholen en CLB's samenwerken en voorzien in leerlingenbegeleiding, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid. In dat continuüm onderscheiden we de fase van de brede basiszorg met maatregelen voor alle leerlingen en verhoogde zorg voor die leerlingen voor wie de brede basiszorg niet volstaat. Bij uitbreiding van zorg wordt de leerling aangemeld bij het CLB.

Het ene begeleidingsdomein wordt niet los gezien van het andere en onderlinge effecten worden in de gaten gehouden of in rekening gebracht. Wanneer het bijvoorbeeld minder goed gaat met een mantelzorger op het vlak van het psychisch functioneren, zullen de effecten daarvan op het leren en studeren ook zichtbaar zijn. Bij de detectie van een spijbelprobleem kan er bijvoorbeeld een situatie van mantelzorg aan het licht komen.

Het beleid op leerlingenbegeleiding, inclusief de samenwerking met een CLB is een erkenningsvoorwaarde voor de school. In het kader van de doorlichting zal de onderwijsinspectie dat ook altijd tegen het licht houden. Elke school moet een aanspreekbaar persoon voor leerlingenbegeleiding aanduiden. Voor professionalisering kan de school terecht bij de PBD of een andere externe dienst.

Ik was gestart met de verwijzing naar het mantelzorgplan. Minister Beke werkt momenteel aan een nieuw mantelzorgplan dat zou ingaan op 1 januari van volgend jaar. Daarbij zal extra aandacht worden besteed aan jonge mantelzorgers.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is me natuurlijk bekend dat er een Vlaams Mantelzorgplan is dat eind dit jaar afloopt en momenteel wordt geëvalueerd. Op basis van veel input vanuit verschillende hoeken wordt er gewerkt aan een nieuw mantelzorgplan.

Ik heb inderdaad dinsdag in de commissie Welzijn ook een oproep gedaan om die jonge mantelzorgers daar zeker niet in te vergeten. Het probleem is dat jonge mantelzorgers dat vaak niet weten. Zij nemen zorg op maar gaan dat ook niet vertellen waardoor er soms problemen opduiken zoals te laat op school komen, te laat een taak indienen enzovoort, wat een negatief effect kan hebben. Dat moeten we kunnen ondervangen. Vandaar mijn oproep voor sensibilisering, zodat men zich er zelf van bewust is, en voor detectie op school.

Uit de studies blijkt dat een van de grote vragen ook is dat er vertrouwenspersonen zouden worden aangeduid zodat mantelzorgers niet telkens bij elke leerkracht met hun verhaal terecht moeten maar een vertrouwenspersoon op de hoogte is van de situatie. Minister, wat is uw standpunt daarover? Zult u de scholen daarover sensibiliseren?

Hoe kunnen we met betrekking tot onderwijs werken aan een soort lotgenotencontact? Ik vind dat een zwaarbeladen woord, maar ik had onlangs de gelegenheid een gesprek te hebben met een heel jonge, nieuwe vzw ZoJong! Dat is een vereniging van jonge mantelzorgers. Het gaat over studerende jongeren die mee de zorg opnemen en die met raad en daad worden bijgestaan. Ik vond dat een heel mooi initiatief. Het lijkt me aangewezen dat we ervoor zorgen dat we jonge mantelzorgers op die manier kunnen ondersteunen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben nagenoeg hetzelfde debat afgelopen dinsdag gehad in de commissie voor Welzijn naar aanleiding van de soortgelijke vraag van collega Schryvers. Bijgevolg dient zich een beetje hetzelfde aan. De N-VA-fractie is van mening dat we de mantelzorgers effectief moeten erkennen en herkennen. De twee zijn belangrijk. Dat is ook opgenomen in het regeerakkoord. Minister, u hebt daarnet het pleidooi voor de leerlingenbegeleiding aangehaald: ken uw leerlingen. Het is belangrijk om te weten wie wat doet, maar ook om de achtergrond van de leerlingen te kennen. Bij de inschrijving van leerlingen in de school pleiten we ervoor dat er niet alleen contact moet zijn met de ouders, maar ook met de leerlingen. Het is belangrijk om te weten te komen wie een bepaalde leerling is en wat de achtergrond en dergelijke meer is.

Scholen organiseren het leerlingenbeleid momenteel met klastitularissen, met vertrouwensleerkrachten, maar ook soms in kleine groepjes waaraan leerkrachten worden toegewezen. Op het terrein zie ik al heel veel van zulke zaken gebeuren. Het kan zinvol zijn, minister, zonder dat we daarover allerlei decretale teksten moeten maken, om een soort artikel op te nemen om erop te duiden dat scholen zich effectief de vraag stellen wie er zich in de school in een dergelijke situatie bevindt. Het kan zinvol zijn om daarover het gesprek aan te gaan.

We kijken uit naar de evaluatie van het mantelzorgplan. De NV-A zal dat van heel nabij volgen omdat mantelzorg nu eenmaal een belangrijk onderdeel is van de vermaatschappelijking van de zorg dicht bij mensen. Dat is meer de regel aan het worden dan de uitzondering. Dat is in warm Vlaanderen uiteraard een goede zaak.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat klopt. Ik hoop dat we zeker in het kader van het nieuwe mantelzorgplan de toegezegde aandacht voor jonge mantelzorgers kunnen gebruiken om scholen nog beter bewust te maken. De lotgenotencontacten kunnen daar een rol in spelen. Het is belangrijk om niet alleen ervaringen te kunnen delen, maar ook om te weten dat je er als mantelzorger – ook letterlijk – niet alleen voor staat. We kunnen daaruit nog wel wat inspiratie putten en dat meenemen in het mantelzorgplan.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Veel kinderen en jongeren nemen soms wel eens ongeweten zorg op voor hun familielid. Dat kan op veel verschillende manieren gebeuren. Bij de ene gebeurt dat al wat intenser dan bij de andere. Maar ook voor hen is het belangrijk om gewoon jong te kunnen zijn en ook de schoolloopbaan op een goede manier te kunnen doorlopen. Dat is zo belangrijk voor hun toekomst. Daarom moeten we daar echt oog voor hebben. In onze resolutie van 2016 hebben we specifiek onderwijs als aandachtspunt opgenomen. De vertrouwenspersoon was daarin al opgenomen. Het zou goed zijn om daar verder werk van te maken. Ik kijk er echt naar uit dat jonge mantelzorgers een groot onderdeel zullen uitmaken van het nieuwe mantelzorgplan, maar dat ook verschillende andere beleidsdomeinen daarin verantwoordelijkheden opnemen, onder meer het onderwijs. Dat wil ik u vragen, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de taskforce voor de opleiding Zorgkundige – 4166 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Naar aanleiding van de vaststelling dat de zorgkundigen, waarvan er velen gewerkt hebben in de woonzorgcentra, het erg zwaar hadden tijdens de COVID19-pandemie en veel zorgkundigen blijkbaar onvoldoende voorbereid waren op de aanpak van een dergelijk besmettelijk virus, kwamen vanuit het veld oproepen aan de verantwoordelijke ministers om de kwaliteit van de basisopleiding tot zorgkundige te versterken.

Ik heb vanuit een aantal organisaties trouwens heel mooie filmpjes gezien om zorgkundigen op de vloer op te leiden, te ondersteunen en te helpen, over hoe ze bepaalde zaken moesten doen in begeleiding, in het voorkomen van het voortzetten van besmettingen, in het dragen van beschermingsmateriaal enzovoort. Het juist aan- en uitdoen van een mond-neusmasker was toch niet onbelangrijk om te vermijden dat je dat nieuwe mond-neusmasker al meteen besmet. Dan stelde zich de vraag of ze dat wel voldoende zien in die basisopleiding. Dat is een terechte vraag. Het is geen kritiek naar de opleiding, maar wel een nodige vraag, gezien wat we nu hebben meegemaakt: is die basisopleiding sterk genoeg?

Op uw initiatief, minister, werd een beleidsdomeinoverstijgende taskforce opgericht met vertegenwoordiging vanuit de onderwijs- en opleidingsverstrekken en de onderwijsinspectie, het werkveld, de afgestudeerden en Zorg en Gezondheid. Met andere woorden, alle voornaamste spelers zijn aan boord. De opdracht bestond erin om de aandachtspunten over de kwaliteit van de huidige opleidingen Zorgkundige in kaart te brengen en aanbevelingen te formuleren over de toekomstgerichtheid van het curriculum, de lesgevers en de opleiding als geheel. Dat is een stevige boterham, een stevige taak.

Begin mei verscheen een tussentijds rapport van de taskforce en in het antwoord op mijn schriftelijke vraag – voor de geïnteresseerden: nummer 640 van 16 april 2021 – gaf u aan dat eind juni de finale rapportering zal worden voorgelegd.

Collega's, als u kijkt naar de kalender op uw computer, zult u begrijpen waarom ik die vraag vandaag stel.

Minister, is de finale rapportering ondertussen voorgelegd?

Welke voornaamste conclusies en aanbevelingen worden daarin geformuleerd?

Dienen er aanpassingen te gebeuren aan het huidige beroepskwalificatieprofiel?

Ten slotte, welke beleidsaanpassingen zijn er volgens u verder nodig om gevolg te geven aan het rapport?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De vraagstelling komt een tikje te vroeg, omdat het landingsgestel van de taskforce is uitgekapt, maar we er nog niet zijn en in de afrondingsfase zitten. De laatste vergadering heeft nog maar net, afgelopen maand, plaatsgevonden.

Men heeft heel wat input verzameld, op grond van een grote respons. Er zijn vijf bijeenkomsten geweest van de taskforce. Men heeft een bevraging georganiseerd van het werkveld, waarbij bijna 2000 verpleegkundigen en leidinggevendenden van de zorgkundigen bevraagd zijn. Er zijn ook focusgroepen opgericht met zowel startende als ervaren zorgkundigen en met leerkrachten van zorgkundigen.

Er wordt nu afgestemd tussen mijn administratie en de leden van de taskforce om de eindrapportering te finaliseren. De focus zal liggen op drie grote thema's: de kwaliteit van de basisopleiding, de stages en stagebegeleiding door school en werkveld, en, ten derde, de professionalisering van de werkende zorgkundige.

Ik kan niet vooruitlopen op de conclusies, maar ik kan wel al meegeven dat, naast een aantal bezorgdheden, er vooral een heel grote appreciatie wordt geuit ten aanzien van de zorgkundigen.

Alle beleidsaanbevelingen worden samengebracht in de eindrapportering. Wanneer verwacht ik die? Dat is een logische vraag. Ik denk dat we volgende maand zullen kunnen landen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u. Collega's van de oppositie, wie denkt dat je, als je in de meerderheid zit, allerlei getelefoneerde vragen kunt stellen op het juiste moment en dan een ongelooflijk antwoord kunt krijgen: bij dezen heb je het bewijs dat dat niet zo is. Dat wil niet zeggen dat ik die vraag in de toekomst niet opnieuw zal stellen.

Minister, ik dank u in ieder geval omdat u snel actie hebt ondernomen om die taskforce samen te roepen en vanuit die verschillende oogpunten te kijken naar wat er eventueel in de basisopleiding kan worden aangepast, zodat onze afgestudeerden maar ook onze studenten beter gewapend zijn wanneer het nog eens gebeurt. Laten we hopen dat het niet snel meer gebeurt, maar de virusrealiteit zegt ons dat de kans bestaat dat het ons nog eens overkomt. Dan moeten ze het volledig kunnen capteren. Die mensen moeten voldoende zijn opgeleid, waardoor – en dat vind ik belangrijk – ze zich sterker gewapend voelen, ze meer het gevoel hebben het aan te kunnen en ze weten wat ze op welk moment moeten doen.

Als ik u hoor zeggen dat het landingsgestel is uitgekapt en we aan het landen zijn, wil dat dan zeggen dat die uitrol, minister, van die beleidsaanbevelingen potentieel al kan worden meegenomen naar volgend schooljaar? Of ben ik nu echt te voortvarend en zijn er nog een aantal bijkomende stappen nodig?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, collega Daniëls, voor de zeer interessante vraag. Ik had ze ook genoteerd, maar was van plan ze pas na het reces te stellen. Maar goed, het is zeer belangrijk dat er een zeer brede basis bevestigd is geweest, en dat er een zeer brede bevestiging gebeurd is. Want we moeten er echt alles aan doen om alle mensen aan dek te hebben om de zorg in de woonzorgcentra op een zo hoog mogelijk niveau te kunnen houden.

U zegt, minister, dat de landing is ingezet. Ik hoop dat u veilig landt, maar mijn vraag was eigenlijk dezelfde als die van meneer Daniëls, maar misschien wat meer gefaseerd. Wat is de timing? Zijn er misschien ook ideeën om quick-wins te kunnen realiseren? Denk aan zaken die op korte termijn al kunnen worden gerealiseerd binnen het kader van kwaliteit: stages, stageplaatsen, professionaliseren van zorgkundigen... En dan is er ook het verhaal van de bredere context. Zijn daar misschien quick-wins te maken?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De eerste vraag die ik wilde stellen was ook of we misschien niet moeten wachten tot alles is geweten, eer we een aantal maatregelen nemen, maar mevrouw Vandromme heeft die vraag al gesteld.

Ik heb nog een tweede vraag, minister. Dit was een gigantische wake-upcall en daar is actie uit voortgekomen. Ik hoop dat die ook een sterk vervolg krijgt. Ik ben ervan overtuigd dat dat zal gebeuren. Maar mogelijk zijn er ook nog andere beroepskwalificatieprofielen die een update vragen. Mijn vraag is: hoe wordt er eigenlijk gemonitord of ook andere beroepskwalificatieprofielen nog aan de huidige stand van zaken of de huidige kwaliteitseisen voldoen? Is dat structureel ingebed in uw beleid?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Actualisering van beroepskwalificaties is natuurlijk altijd zinvol. Maar wat betreft de zorgkundigen, gaan we dit zeker al meenemen naar volgend schooljaar, al geldt dat niet voor alle aanbevelingen.

Ik denk bijvoorbeeld aan het aanbod en de programmatie van het volwassenenonderwijs. We gaan ervan uit dat zeker voor januari volgend kalenderjaar die aanbevelingen zeker al kunnen worden meegenomen, en dus dat de programmatie in het volwassenenonderwijs in die zin al kan worden aangepast.

Verder zal het natuurlijk bekijken zijn, hoe we stap voor stap die aanbevelingen gaan kunnen concretiseren en ingang kunnen doen vinden in het veld.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank voor de verdere opvolging, minister.

Ik was me net aan het afvragen welke filmpjes ik bedoelde, maar het waren die van Befezo (Belgische Federatie voor Zorgkundigen). Die organisatie heeft eigenlijk een e-learningtraject opgezet, om de lacunes die men bij de eigen zorgkundigen vaststelt, op te lossen. Het zijn echt zeer zinvolle filmpjes, gebaseerd op de praktijk. Ik zou die echt aanraden. Ik denk dat daar ook een wisselwerking kan zitten voor het onderwijs, om op die manier de vinger aan de pols te houden.

De beroepskwalificaties aanpassen, wat collega Danen stelde, is één zaak. Maar ik merkte vroeger bij stages dat men op de werkplaats vaak meer vooruitstrevende technieken hanteerde dan diegene die men in het onderwijs aanbood. Soms is die wisselwerking ook in de andere richting. Ik herinner me heel concreet de decubituswonden, doorligwonden in de volksmond. Men gebruikte bepaalde technieken

in woonzorgcentra, die in scholen nog niet bekend waren. Dus ik denk, minister, dat de wisselwerking daar in de twee richtingen gaat. Het is goed om die in beide richtingen, ook naar de toekomst toe, in stand te blijven houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over toediening van eerste hulp op school
– 4180 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dat is een vraag die u ook al hebt gehad in uw andere hoedanigheid, die van Sport. Op 12 juni – ik weet niet wie er toen ook allemaal tv aan het kijken was – was er die voetbalmatch waarin een voetballer ter plekke op het voetbalveld een harstilstand kreeg en de camera's zich daar niet direct van afwendden. Ik denk dat dat iedereen wel geschokt heeft. Maar het meest cruciale op dat moment was de snelle reactie van de spelers, de verzorgers en van iedereen die errond was om zowel de reanimatie direct op te starten, maar ook een automatische externe defibrillator (aed) te gebruiken. Op die manier is eigenlijk het leven van de voetballer gered. De man was weer bij bewustzijn toen hij van het veld werd gedragen.

Niet alleen voetballers, maar zo'n 30 mensen per dag krijgen een hartstilstand. Wanneer een aed-toestel binnen de drie tot vijf minuten gebruikt kan worden, verhoogt de overlevingskans tot 70 procent. Dat is eigenlijk gigantisch. Heel wat scholen hebben in het verleden zelf al een aed-toestel aangekocht. Ze zijn beginnen samenwerken met organisaties of ze hebben op school of aan de muur langs de buitenkant een aed-toestel voorzien. Ik heb ook vorige legislatuur en de jaren daarvoor hier telkens specifieke aandacht voor gevraagd. Het is wat de volksaard van de Vlaming: enige terughoudendheid, zou ik niks misdoen, ben ik aanspreeklijk? Dat zit in onze volksaard. Meer nog, als je zo'n aed-toestel uit de kast haalt, dan geeft dat ding een alarm. Dat begint keihard te loeien, eigenlijk om de aandacht te vragen. Dat is een goede zaak, maar ik stel vast dat heel wat Vlamingen, als dat ding begint te loeien, denken: die is dat toestel aan het pikken. Op dat vlak zijn we toch een bijzonder volkje. Maar het zou goed zijn om dat te overwinnen. Ook vorige legislatuur hebben we al stappen gezet rond reanimatie op school. In het verleden was dat beperkt tot één verplichte les, soms in de lessen lichamelijke opvoeding, maar dat moet eigenlijk een tweede natuur worden. Iedereen, waar je ook bent, moet op dat moment durven, willen en kunnen handelen.

Ik stel vast dat ook binnen het onderwijs die gebeurtenis op het EK echt gespreks-onderwerp was bij leerlingen en leerkrachten, ook al kon men niet in de leraarskamer samen zijn. Scholen vroegen zich plots af: zouden we zo geen aed-toestel aankopen? Een aed-toestel aan de muur hangen is heel zinvol en dan kan je zeggen: we hebben op school een aed-toestel. Maar het gaat er natuurlijk ook over dat je moet weten hoe je dat moet gebruiken. Die reanimatie, het geven van borstcompressies en het beademen blijven nog altijd cruciaal. Dat is toch niet onbelangrijk. Dus een goede kennis van EHBO, reanimatietechnieken is van belang. Op school zijn er wettelijk gezien een aantal mensen die hulpverlener moeten zijn, die dat attest hebben. Ik kijk eigenlijk vooral naar alle anderen, naar alle leerlingen. Minister, idealiter zou Vlaamse Veerkracht ook kunnen zijn dat de Vlaming rechtveert om effectief elke ander Vlaming te kunnen helpen. Vandaar de volgende vragen.

Op onderwijsvlaanderen.be is een pagina aangemaakt met de titel 'Een hartstarter of een aed in je onderwijsinstelling', waar heel wat informatie te vinden is. Minister, hebt u enig zicht op hoeveel scholen er reeds over een aed-toestel beschikken? Voorziet u een beleidsinitiatief om nog meer scholen te overtuigen om een aed-toestel aan te schaffen én om – en dat vind ik echt belangrijk om te zeggen – te voorzien in opleiding voor personeel, meer dan het wettelijke minimum? In de vroegere eindtermen was reeds opgenomen dat leerlingen initiatie moesten krijgen in levensreddende handelingen. In de nieuwe eindtermen hebben we dat daar veel explicieter aandacht aan besteed. Collega's, dank voor diegenen die mee de eindtermen hebben goedgekeurd op dat vlak. Nu, een initiatie of een basisopleiding is goed, maar moeten we ook niet kijken naar een vorm van herhaling van die reanimatie- en aed-technieken? Minister, zult u na de huidige gebeurtenissen binnen onderwijs de aandacht op EHBO en het gebruik van aed nog versterken? Ik denk dat we een goede inrijpoort hebben om dat toch nog eens onder de aandacht te brengen. Gelukkig hier ook met een goede afloop.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we er allemaal van overtuigd zijn, en ik zeker als minister van Onderwijs en opnieuw met de andere pet op, als minister van Sport, dat EHBO en levensreddende handelingen belangrijk kunnen zijn.

Het mag niet de bedoeling zijn dat wanneer iemand hulp nodig heeft, omstaanders niets kunnen doen. Snel kunnen tussenkomen kan een leven redden, dat is evident. Daar is natuurlijk niet alleen een rol weggelegd voor de scholen, ik denk dat daar ook in de vrije tijd belang aan moet worden gehecht. Maar het is wel van belang dat men EHBO en levensreddend handelen ook na wat er is geleerd via de scholen, kan blijven oefenen.

Ik denk dat we in de nieuwe eindtermen op het vlak van EHBO toch een grote stap hebben gezet naar een verruiming van de kennis binnen de bevolking, zeker wat de toekomstige generaties betreft. Het fundament zit natuurlijk vervat in de onderwijsdoelen. Ik zal geen volledige opsomming geven van wat daar allemaal in zit maar samengevat maken die onderwijsdoelen het mogelijk om vanaf de kleuterklas tot het laatste jaar secundair onderwijs te werken aan de kennis, de vaardigheden en attitudes die leerlingen nodig hebben om mensenlevens te redden en de nodige eerste zorgen te kunnen toedienen.

Het eventueel herhalen binnen de schoolse context is niet nodig omdat het eigenlijk een continuüm is. Als we kijken naar de onderwijsdoelen en eindtermen, dan zien we dat daar ook in het lager onderwijs aandacht voor is. Het gaat eigenlijk over EHBO over de hele leerlijn die we gestalte hebben gegeven. Ik zal daar straks specifieker op ingaan maar ik schrok zelf hoe gedetailleerd en veeleisend de eindtermen, bijvoorbeeld voor de derde graad, ter zake zijn.

In de derde graad gaat dat bij sleutelcompetentie 1 over competenties op het vlak van lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid. Bij 1.5 staat dat de leerlingen de technieken voor eerste hulp bij ongevallen en voor noodsituaties toepassen in een gesimuleerde noodomgeving vanuit symptoomherkenning met inbegrip van conceptuele kennis, procedurele kennis waarbij er ook sprake is van het toepassen van technieken en hulpmiddelen om eerste hulp bij ongevallen en noodsituaties toe te passen volgens de geldende richtlijnen: verstuijing, bloedneus, wonde, brandwonde, verdrinking, verstikking, hart- en ademhalingsstilstand. Verder gaat het ook over het toepassen van reanimatie met een automatische externe defibrillator (aed). Dat is toch vrij vergaand.

Het Rode Kruis Vlaanderen heeft meegewerkt aan die leerlijn, waarin ook het werken met herhalingen is opgenomen. In het secundair onderwijs is het ook heel expliciet de bedoeling dat leerlingen technieken van EHBO en noodsituaties niet

alleen leren kennen maar ze ook effectief leren toepassen. De scholen vullen zelf in hoe ze daaraan werken en met wie ze samenwerken maar we hebben toch heel wat initiatieven genomen ter ondersteuning van de scholen.

Alle informatie is terug te vinden op de door u aangehaalde website, <http://onderwijs.vlaanderen.be/ehbo-op-school>. Daar staan ook tips om een aed-toestel aan te kopen. De aankoop is niet verplicht maar het zou zinvol zijn om bijvoorbeeld bij evenementen een toestel te huren of te weten of er ergens in de buurt van de school een aed-toestel ter beschikking is. Er zijn ook applicaties zoals Staying Alive, waarbij in kaart kan worden gebracht waar die toestellen verspreid zijn.

Ook stads- en gemeentebesturen hebben een goed overzicht van waar er aed-toestellen ter beschikking zijn. Een school besluit zelf of het noodzakelijk is om een eigen toestel aan te kopen. Ik heb geen overzicht van het aantal scholen dat een aed-toestel heeft.

Ik kan u meegeven dat er in de eerste plaats een bijzonder groot aanbod aan informatie en mogelijkheden over levensreddend handelen en EHBO ter beschikking staat van scholen, maar dat zij daar ook vandaag al heel actief mee aan de slag gaan. Uit de indicatorenbevraging 2015 van het Vlaams Instituut Gezond Leven kon worden geconcludeerd dat het overgrote deel van secundaire scholen aandacht heeft voor EHBO en levensreddend handelen. In ruim negen op tien scholen kwam EHBO aan bod in een of meerdere vakken en ruim een op twee secundaire scholen gaf aan gezamenlijke activiteiten over EHBO te organiseren op school. Voortgaand op de resultaten uit de indicatorenbevraging ga ik ervan uit dat scholen toch wel wat inspanningen doen, maar herhaling kan geen kwaad. Ik zal de scholen nog wijzen op de schat aan informatie die er op de website ter beschikking is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en ook voor uw initiatieven ter zake. Collega's, met de nieuwe eindtermen hebben we daar ook nog eens de focus op gelegd en daarvoor aandacht gevraagd. Ik kijk ook naar mijn vroegere vragen om uitleg die ik daarover heb gesteld en telkens zie ik opnieuw meer aandacht daarvoor. Dat is een goede zaak.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) is niet verplicht. Dat is u welbekend in al uw hoedanigheden, al gaat het hierbij niet over Brussel-Halle-Vilvoorde. Is het een optie om op termijn op te nemen dat we wel verwachten dat scholen ook als deel van een gemeenschap een aed-toestel zouden hebben? Veel ouders weten waar er een school is en kennen de school. Ik zie in gemeenten dat er een aed-toestel hangt op publieke gebouwen, maar ook aan scholen waar er vaak nog een sporthal is. Dat is een plek waar veel mensen passeren en dan zien ze het ook hangen. Is het op termijn een optie om daar naartoe te werken en elke school hartveilig te maken met een hartstarter, letterlijk en figuurlijk?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik sluit heel graag aan bij deze heel interessante vraag. Het is terecht om aandacht te vragen voor aed's en voor eerste hulp op school en in het onderwijs.

In het kader van het grote project hartveilige gemeenten zijn er al heel wat mooie voorbeelden van flankerend beleid op dat vlak, waarbij steden en gemeenten met private spelers, bedrijven, ondernemingen en scholen samen aed-toestellen installeren op hun publieke grondgebied. Dat is zeer goed. Mijn gemeente is voorloper naar het voorbeeld van Nederland. Onze buurgemeente is op dat vlak bekend en

heeft de grootste dekkingsgraad van aed-toestellen in het publieke domein. Dat loont ook.

Als je naar Nederland kijkt, is de kans op hartfalen in het publieke domein drie keer kleiner dan in België. Dat is hier een groot hiaat. Het is goed om kinderen daarin zo vroeg mogelijk op te leiden. Herhaling en bewustmaking daarover zijn ook heel goed. Er is in Vlaanderen een enorm kapitaal van goedgeschoolde vrijwilligers via het Rode Kruis en andere organisaties. Het is belangrijk dat we die mensen kunnen inzetten wanneer er een hartfalen is. Dat ontbreekt vandaag in België. Als er in Nederland een hartfalen is, wordt de nooddienst gebeld. Die zet niet alleen de professionals in, maar die zendt meteen ook een signaal naar de dichtstbijzijnde vrijwilliger. Die laatste schakel ontbreekt in België. Dat is een enorme tekortkoming. We hameren daar al langer op. In onze gemeente is een op vier achttienplussers opgeleid. We willen die mensen kunnen inzetten wanneer de 112 wordt opgebeld. Als een persoon wordt gelokaliseerd, is het perfect mogelijk om contact op te nemen met de dichtstbijzijnde persoon. Die weet via de app waar de aed-toestellen hangen. Dichtstbijzijnd is allemaal op wandelafstand.

Ik vind dat de Vlaamse Regering die laatste schakel collectief moet opnemen en op de tafel leggen van de Federale Regering om naar het voorbeeld van Nederland te regelen dat we het kapitaal van alle goed opgeleide vrijwilligers die de EHBO-opleiding hebben gevolgd en kunnen werken met een aed-toestel – wat heel eenvoudig is want het legt zichzelf uit – benutten. Op die manier zullen we heel wat overlijdens kunnen vermijden, zoals uit de cijfers in Nederland blijkt. Mijn vraag aan u, minister, is dat u dat samen met de collega's van de voltallige Vlaamse Regering zou opnemen met de collega's van de Federale Regering.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, zoals collega Daniëls aangaf in zijn vraagstelling, zou het inderdaad aangewezen zijn dat zoveel mogelijk Vlamingen en bijgevolg zeker ook leerkrachten overweg kunnen met de basis van EHBO. Er is in deze commissie al vaak gezegd dat bijscholing heel belangrijk is tijdens iemands loopbaan. Dat is zeker aangewezen. Maar herhaling van eerder opgedane vaardigheden is dat zeker ook. Zelf heb ik een tijdje geleden bij het Rode Kruis een EHBO-cursus gevolgd. Maar het getuigenschrift dat je dan ontvangt, is beperkt in de tijd, want EHBO-voorschriften durven weleens te wijzigen. Herhaling op regelmatige basis is dan ook heel belangrijk.

Minister, volgens ons ligt er een belangrijke taak bij de lerarenopleidingen. Binnen de voltijdse bacheloropleidingen zit dat wel goed, maar in andere opleidingen zou het beter kunnen. In de vorige legislatuur werd daarrond een bevraging gedaan door de toenmalige minister van Onderwijs. Daaruit bleek dat, van de 35 bevroegde geïntegreerde lerarenopleidingen, alle 35 opleidingen EHBO hadden opgenomen in het curriculum. Van de 24 bevroegde toenmalige specifieke lerarenopleidingen gaven er 13 aan EHBO-cursussen aan te bieden.

Minister, vorig jaar heb ik u hierover een schriftelijke vraag gesteld. Daarin vroeg ik u onder andere of u er werk van zou maken om ook die opleidingen die ingekapseld zijn in de educatieve masters alsook de verkorte bacheloropleidingen aan te zetten om EHBO-cursussen aan te bieden. U antwoordde mij toen dat u het niet zinvol vond om EHBO in alle lerarenopleidingen te verplichten en dat u toen nog geen adviezen had gekregen van de taskforce EHBO voor bijkomende maatregelen. We merken dat met zo'n voorval als dat van de voetballer Christian Eriksen daar algemeen toch meer een draagvlak rond ontstaat. Blijft u uw mening toegedaan, minister? Hebt u sedertdien nog bijkomende adviezen gekregen vanuit de taskforce?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We moeten begripsverwarring vermijden. Er zit wel wat verschil tussen het toepassen van technieken en hulpmiddelen om de eerste hulp bij ongevallen te kunnen bieden en een echt EHBO-diploma. We moeten vermijden dat we de zaken met elkaar vermengen. Ik herinner mij een discussie toen ik minister van Mobiliteit en Openbare Werken was. Toen werd er gezegd dat we een EHBO-cursus moesten integreren, dat dat deel moest uitmaken van de rijopleiding. Maar een echte EHBO-cursus, een diploma, gaat niet over enkele lesuren. De cursus bestaat uit verschillende onderdelen en is veel ruimer dan datgene dat we hebben vooropgesteld in de onderwijsdoelen, de eindtermen. Maar ik vind het wel goed. Ik heb het u voorgelezen. Het is gedetailleerd. Ook in deze eindterm ligt de lat hoog, hoger dan vroeger. Dat maakt dat ook de lerarenopleidingen moeten volgen. Als de eindtermen en onderwijsdoelen ter zake worden aangepast, dan moet in afgeleide orde ook de lerarenopleiding mee zijn en worden afgestemd op de vereisten die worden gesteld in het kader van eindtermen en onderwijsdoelen.

Ik zou scholen niet verplichten om aed-toestellen aan te schaffen. Ik zou wel graag zien dat die er komen op zoveel mogelijk scholen. Maar als men keuzes moet maken, bijvoorbeeld in hoofde van een lokaal bestuur, is het maar de vraag of de school dan de meest aangewezen locatie is dan wel een locatie die door veel meer volwassenen wordt gefrequenteerd. Gelukkig is het zo dat, als de aed-toestellen moeten worden gebruikt, dat meestal niet voor kinderen of jongeren is, maar wel voor volwassenen.

Als we ter zake nog een stimulans kunnen betekenen, dan wil ik dat graag doen. De kostprijs ligt bij mijn weten rond de 1000 euro. Ik weet niet wat daar de evolutie is. Vooralsnog zou ik dat niet verplichten. Maar het opnemen via de nieuwe eindtermen lijkt mij de belangrijkste stimulans. Eerder dan regels en verplichtingen op te leggen, denk ik dat het efficiënter zal zijn via de weg van onderwijsdoelen en eindtermen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij met de bijval van collega Brouns. We moeten eens gaan samenzitten, collega, want ik heb er in de jaren – ik denk in 2016 – al over gesproken om de registratie van aed's in één app te brengen. Toen botste ik op alle structuren in dit land. De FOD Volksgezondheid zei dat het niet een preventief, maar een curatief toestel betrof, en wie zou dat dan wel of niet mogen gebruiken, enzoverder, enzoverder. Er kwam van alles boven, meer problemen dan oplossingen.

Maar ik ben als grensbewoner – letterlijk – grote fan van Nederland, waar men een app heeft, waardoor het ook meteen heel duidelijk is of een toestel binnen of buiten hangt en wanneer het bereikbaar is. Dat zit ook in de Staying Alive-app. Voor wie hem nog niet heeft, zou ik zeker aanraden om hem te activeren.

Collega Slagmulder, je kan daar zelf insteken of je een hartridder bent, of niet. Als u een hartridder bent, wordt u ook gealarmeerd als iemand dat nodig zou hebben.

Daar kunnen we inderdaad nog een aantal stappen in zetten, maar de eerste stap is uiteraard, minister, het beleid dat wij en u voeren, namelijk zorgen dat we in Vlaanderen bij de jonge generatie de handelingsverlegenheid doorbreken. Dat men weet wat men moet doen. En dat men weet hoe men elkaar kan helpen. Meestal duurt het tien tot twaalf minuten voor de ziekenwagen er is. Twaalf minuten reanimeren, daar moet je een behoorlijke conditie voor hebben als je dat alleen zou willen afwerken. We moeten echt zorgen, dat we een hartveilig Vlaanderen worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zoveelste noodkreet van de centra leren en werken
– 4183 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, de positie van de Centra Leren en Werken (CLW) is al sinds een aantal maanden brandend actueel. Een aantal collega's en ikzelf stelden al verschillende vragen om uitleg over deze thematiek in deze commissie. De noden en bezorgdheden van de Centra Leren en Werken die zouden moeten inkantelen in het stelsel duaal leren zijn onderhand goed gekend.

Er is al heel veel overleg geweest en uw luisterbereidheid is groot, maar toch blijven er een aantal heikele punten waar men zich ernstig zorgen over blijft maken, minister.

Een vertegenwoordiging van een netoverschrijdende werkgroep 'Vergeet DBSO niet' overhandigde u op dinsdag 29 juni een petitie, ondertekend door 5.500 mensen uit het werkveld, met een aantal eisen rond de inkanteling van het stelsel leren en werken in duaal leren. Ze vrezen namelijk dat veel meer leerlingen door deze hervorming het onderwijs zullen verlaten zonder kwalificatie.

We hebben er vandaag in de commissie al over gesproken. De knelpunten zijn niet nieuw. Er is ten eerste de vraag om deelkwalificaties die zouden moeten kunnen behaald worden in de aanloophase, zodat jongeren kunnen groeien op basis van succeservaringen.

Verder blijft de roep naar de nodige flexibiliteit doorheen het traject voor de meest kwetsbare jongeren uit onze samenleving heel luid klinken.

En het derde knelpunt is misschien nog het belangrijkste en het meest dringende. Nu er voor jongeren in het dbso voortaan een voltijds engagement zal moeten worden voorzien, dient daar ook de nodige financiering aan te worden gekoppeld. Dat is nu helemaal niet het geval. De sector vraagt hierrond dringend duidelijkheid.

Naar aanleiding van de overhandiging van de petitie, had u, samen met vertegenwoordigers van het kabinet van uw collega Crevits, ook een overleg met de actievoerders. We hoorden dat dit een kort maar goed overleg was waarbij u stelde dat de aangehaalde knelpunten u niet vreemd waren en nog oplossingen zouden worden gezocht. Ook de collega's hebben, denk ik, allemaal een brief of mail gekregen van de groep 'Vergeet DBSO niet'.

In dit kader heb ik volgende vragen, minister.

Welke oplossingen werkt u uit voor de aangehaalde knelpunten en wat is uw timing?

Erkent u de urgentie van de vraag naar extra financiering voor een voltijds engagement die de Centra Leren en Werken nu moeten aanbieden? Zo ja, hoe zal u de sector hierin tegemoetkomen?

Ik hoorde dat u al toegezegd had op extra werkingsmiddelen, maar ben benieuwd of u nog iets anders zou kunnen melden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb inderdaad een beperkte delegatie van directies en coördinatoren van de CLW's ontvangen. Ze overhandigden me een petitie bij de open brief en we hebben enkele bezorgdheden uitgewisseld. Ik denk dat dat inderdaad in een goede sfeer en begripvol heeft plaatsgevonden. De bezorgdheden zijn u bekend. Ze zijn bezorgd over de mogelijkheid tot het behalen van een kwalificatie of een deelkwalificatie voor jongeren in de aanloopfase. Ik deel die bezorgdheid, maar daar tegenover staat ook dat, als we willen dat die kwalificatie of deelkwalificatie iets waard is, 'civiel effect heeft', dus dat je er echt iets mee aankan op de arbeidsmarkt, we er ook voor moeten zorgen dat de onderwijs- en arbeidsmarktpartners gezamenlijk bepalen welke kwalificatiemogelijkheden er zijn binnen een aanloopfase. Dat is nu mogelijk voor heel wat kwalificaties. Maar het is nu niet mogelijk om in elke aanloopfase een deelkwalificatie uit te reiken.

Ik heb de administratie de opdracht gegeven om in nauwe afstemming met onderwijsverstrekkers en de sectoren daarin stappen vooruit te kunnen zetten. Ik bekijk ook om in een aantal gevallen, bij wijze van uitzondering, naast een deelkwalificatie met civiel effect ook een onderwijskwalificatie 2 te kunnen uitreiken in de aanloopfase. Dat zal voor een aantal jongeren mede mogelijkheden kunnen bieden om te kunnen doorstromen naar duaal leren.

Er zijn inderdaad ook vragen gesteld rond flexibiliteit. Er zijn al veel mogelijkheden om op maat van jongeren vorm te geven aan een onderwijstraject. Een leerling kan bijvoorbeeld over de graad heen doorstromen op basis van de voortgang in beroepsgerichte vorming. Een leerling kan een volgend traject opstarten in de loop van het schooljaar. Een leerling kan afstuderen tijdens het schooljaar. Ik bekijk om de screeningsperiode die nu vrij kort is, uit te breiden zodat de centra voldoende tijd hebben om zich een goed beeld te vormen van elke leerling. Ik bekijk ook om meer flexibiliteit te voorzien in de programmatie: ook leerlingen in het aanloopstructuuronderdeel zullen meetellen, zodat de scholen de duale opleiding niet opnieuw moeten programmeren.

De urgentie naar extra financiering erken ik natuurlijk. Ik snap dat de situatie verandert en dat we daar moeten kijken in welke mate we tegemoet kunnen komen. Ik gaf aan de centra ook mee dat de invulling van dat voltijds engagement uitdagingen met zich meebrengt. We onderzoeken wat daarvoor een gepaste tegemoetkoming zou kunnen zijn.

Al die zaken werken we in het licht van de transitie naar duaal leren verder uit in een decreet. Ik hoop in de eerste helft van volgend schooljaar dan ook duidelijkheid te kunnen bieden over de volledige inhoud van dit decreet met alle bezorgdheden die daarin zijn aangeraakt. Dat zal nog wel wat discussie vergen en ook het budgettaire plaatje zal absoluut een rol spelen, maar ik denk dat we nu toch al wat stappen vooruit hebben kunnen zetten. Ik hoop dat we dit najaar ter zake kunnen landen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor de antwoorden. Ik moest zeker nog meegeven dat de delegatie die bij u ontvangen werd zeer tevreden was dat ze zowel door Onderwijs als door Werk gehoord werd. Ik denk dat we er alles aan moeten doen om die ongekwalificeerde uitstroom zo beperkt mogelijk te houden. Zoals ik al zei, is het vandaag al besproken geweest. Ik wil toch nog even verwijzen naar wat we konden lezen in de Onderwijsspiegel 2021 waar er verwezen werd naar het welbevinden van de leerlingen in de CLW's. Ik citeer letterlijk: "In het deeltijds beroepsonderwijs voelen leerlingen zich gelukkiger dan in het voltijds beroepsonderwijs. De overstap naar modulair onderwijs met een sterke individuele begeleiding heeft daar waarschijnlijk mee te maken: in het deeltijds onderwijs werken leerlingen heel gericht naar een kwalificatie toe en voelen ze meesterschap."

Ik denk dat dat zeer cruciaal is. We moeten het inderdaad hebben over het civiele effect van opleidingen maar daarnaast – en deze doelgroep is toch wel zeer precair en kwetsbaar in sommige situaties – moeten we maximaal investeren in deze jongeren. Er zijn een aantal stappen gezet. U geeft inderdaad ook aan dat onderwijskwalificatie 2 op het uitreiken in de aanloopfase een mogelijkheid is. U hebt het ook over de flexibiliteit en de screeningsperiode. Maar het is vooral belangrijk dat die jongeren een veilige haven krijgen en daar als het ware verder kunnen uitvaren om hun verdere leven uit te bouwen.

Verder denk ik dat we er alles moeten aan doen om ervoor te zorgen dat die jongeren niet uit de boot vallen, om dan toch in scheepstermen te blijven. Ik durf u dan ook te vragen om die bijkomende omkadering en dat voltijds engagement waar te maken en daar echt goed over na te denken. Als we zien wat het engagement en de kostprijs binnen duaal leren is, en als we dan zien wat de noden en de zorgen van de doelgroep zijn binnen het dbso, dan vindt mijn fractie dat we daarvoor in de nodige middelen moeten voorzien. Ik hoop dat u die zorg met ons deelt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, duaal leren, CLW, dbso of – en sta me toe om het zo te zeggen – alle 'speciallekes' voor speciale leerlingen – want daarover gaat het – moeten we genuanceerd bekijken. Ik begrijp de terechte vraag naar een kwalificatie, want het is een vorm om die jongeren aan te geven dat ze iets hebben bereikt. Maar ik wil er wel toe oproepen – en het is niet omdat ik daaraan twijfel, of aan de sector – dat die kwalificatie een waarde moet hebben. Het moet gaan over iets wat men werkelijk heeft bereikt, dat is eigen aan een kwalificatie. Dat wil zeggen dat het mogelijk is dat sommige jongeren hun kwalificatie niet zullen bereiken. Het mag niet zo zijn dat dit een vorm van aanwezigheidsattest is, het moet wel degelijk ergens voor staan. Ik weet dat de sector daar zelf ook gevoelig voor is.

Wat de verschillende profielen van leerlingen in de aanloopfase betreft, hebben we het in de debatten uit het verleden over duaal leren, eerst gehad over de groep die arbeidsmarktrijp is. Vervolgens ging het over de groep die bijna arbeidsmarktrijp is en dan over de groep die nog niet arbeidsmarktrijp is maar die we toch zo arbeidsmarktrijp mogelijk willen maken. Dat is niet evident, dat is niet zoals $1 + 1 = 2$, dat is een moeilijk traject dat verschilt van leerling tot leerling. Maar ik vind wel dat we daar een inspanningsengagement en een resultaatsverbintenis van kunnen vragen. Ik denk dat dat mogelijk moet zijn.

Ik stel ook vast dat de geesten in de sector daar ook rond rijpen en dat men daarop wil inzetten. En dus minister, wil de N-VA-fractie heel duidelijk oproepen om dat overleg met alle partners verder te zetten om effectief te kijken welk soort kwalificatie, met welke civiel effect en welke criteria, de jongere moet bereiken om die kwalificatie te krijgen. Daarnaast moeten we er ook voor zorgen dat duaal leren zijn initieel doel, voor leerlingen die willen leren op de werkvloer, behoudt en dat we er niet opnieuw iets van maken wat het in de geest niet was. Op die manier zouden we opnieuw een vermenging krijgen waardoor het zijn attractiviteit zou verliezen.

We kijken naar u, minister, en aangezien we van de sector hebben gehoord dat de gesprekken in een positieve sfeer zijn verlopen, denken we dat het wel moet lukken om daar in de toekomst effectief een ei rond te leggen. Bedankt en succes.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De bevindingen van Onderwijsspiegel met betrekking tot het welbevinden van leerlingen in het kader van leren en werken, verbazen met niet, net als gevolg van die opmaatbehandeling. Uit de contacten met directies en

coördinatoren blijkt ook de grote mate van betrokkenheid en voldoening om met jongeren aan de slag te gaan, ze dicht bij hen te houden, oplossingen op maat uit te werken en ervoor te zorgen dat die jongeren op het rechte pad worden gezet of gehouden.

Ik ben duidelijk de discussie over die kwalificatie met hen aangegaan. We moeten vermijden dat het gaat om een kwalificatie om de kwalificatie. Die moet echt waarde hebben en je moet er iets mee aankunnen op de arbeidsmarkt. Dat wil dus zeggen dat het afnemende veld moet kunnen zeggen dat het die kwalificatie wil valideren. Dat moet gekoppeld worden aan de blijvende ambitie om ervoor te zorgen dat die aanloopfase of het eerste deel ook zinvol is. We moeten namelijk blijven stimuleren om uiteindelijk ook in het duaal leren te kunnen instappen. We moeten verhinderen dat die deelkwalificatie een einddoel wordt. Het zou een tussendoel moeten zijn waarop je desnoods altijd kunt terugvallen, maar het moet ook stimuleren om het einddoel te blijven ambiëren, in dit geval het duaal leren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Mijn beeld was plots bevroren, dus ik heb een deel van de uiteenzetting van collega Daniëls niet gehoord. Ik ben blijkbaar niet alleen toe aan vakantie, mijn computer is dat blijkbaar ook.

Ik hoor een aantal zaken heel graag, namelijk dat we op maat van de leerlingen moeten werken die nu binnen het dbso zitten en er ook voor moeten zorgen om de beschikbare middelen goed te investeren. Ik volg dat de aanloopfase goed uitgebouwd moet kunnen worden. Minister, u bent nogal fan van het werken met sprongen. Ik zie een beeld voor mij. Ik denk aan het dbso als een hink-stap-sprong omdat je verschillende tussensprongen maakt om te kunnen eindigen. Dat is misschien het beeld dat bij het dbso past, dat er kleine tussensprongen nodig zijn om te landen. Jongeren hebben die deelkwalificaties nodig om vooruit te geraken.

Ik geef nog graag mee dat ik vanop het terrein hoor dat de onzekerheid ervoor zorgt dat het personeel op zijn tandvlees loopt en het dbso vaarwel zegt waardoor de expertise verloren gaat. Ik pleit ervoor om zo snel mogelijk duidelijkheid te scheppen zodat de leerkrachten met een gerust hart het nieuwe schooljaar kunnen starten in functie van de gekwalificeerde uitstroom van zoveel mogelijk jongeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over preventieadviseurs in scholen – 4188 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, in de schriftelijke vraag nummer 735 informeerde ik onlangs naar het aantal preventieadviseurs dat aangesteld is in onze Vlaamse scholen. U antwoordde dat preventieadviseur geen afzonderlijk ambt binnen de regelgeving over het onderwijspersoneel is. Personeelsleden oefenen die functie momenteel uit vanuit een ander ambt, eventueel via bijzondere pedagogische taken. Daarom heeft de administratie dus geen zicht op de personeelsleden die in een school die functie opnemen. Ik vind dat frappant, zeker omdat u de preventieadviseurs altijd de poortwachters noemt voor het preventiebeleid. Het is vreemd dat we daar geen zicht op hebben.

Omdat er geen afzonderlijk ambt voor preventieadviseurs bestaat, is het niet altijd evident om personeelsleden te vinden die deze belangrijke en niet-evidente taak op zich willen nemen. Het betekent ook dat schoolbesturen uren en punten moeten samenbrengen om de functie van preventieadviseur volwaardig in te vullen en dat een preventieadviseur steeds vanuit een ander ambt die opdracht opneemt.

In het laatste anderhalf jaar kwam de taak van preventieadviseur op school echter heel vaak op de voorgrond. Scholen stonden immers voor enorme uitdagingen door de coronacrisis en de preventieadviseurs waren heel belangrijke spelers in de plaatselijke regie voor de uitrol van coronamaatregelen op school.

Daarom heb ik deze vragen. Erkent u de cruciale rol van de preventieadviseurs in uitzonderlijke situaties zoals de coronacrisis, maar ook in de normale dagdagelijkse werking van een school?

Overweegt u om in een afzonderlijk mandaat te voorzien voor preventieadviseurs? Zo ja, wat is uw timing daarvoor? Zo nee, waarom wilt u dat niet?

Hoe zult u een Vlaanderenbreed overzicht van alle actieve preventieadviseurs in scholen opbouwen zodat die mensen in het vervolg snel en adequaat bereikt en ondersteund kunnen worden?

Ik weet dat veel mensen deze vraag zullen volgen, dus ik ben benieuwd naar het antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U weet dat ik en velen met mij er een groot voorstander van waren om de scholen maximaal open en veilig te houden. Het is altijd een consensus geweest: scholen open, maar enkel binnen zo veilig mogelijke condities voor leerlingen en personeelsleden. Het verzoenen van leerrecht met het recht op een veilige werk- en leeromgeving was niet evident. Daarom hebben die preventieadviseurs ter zake een cruciale rol gespeeld in het verzoenen van die beide rechten: het recht op onderwijs versus het recht op de veiligheid van leerkrachten, directies, maar evengoed van de leerlingen. Op grond van lokale risicoanalyse hebben ze voor de directies de nodige veiligheidsadviezen opgesteld en de noodzakelijke preventiemaatregelen voorgesteld en/of uitgevoerd.

Dus wat uw eerste vraag betreft, kan ik zeggen: ja, vanzelfsprekend. Preventieadviseurs vervulden en vervullen een cruciale rol tijdens de coronapandemie. Maar ook bij het beheersen van andere veiligheidsrisico's zijn ze essentieel. Ik hoop dat dit door de verhoogde aandacht voor hun opdrachten voor iedereen duidelijk geworden is. Het is misschien een beroepscategorie die voorheen, alleszins in de buitenwereld, niet bekend was, toch niet in relatie tot scholen. Misschien wel in relatie tot andere bedrijven, maar niet in relatie tot scholen. Het is goed dat hun rol meer voor het voetlicht geplaatst is.

De preventieadviseurs spelen een sleutelrol bij het beheersen van zowel fysieke risico's, zoals brand, als psychosociale risico's, zoals stress.

De vraag naar een specifiek mandaat komt natuurlijk niet totaal onverwacht. Velen van mijn voorgangers werden regelmatig geconfronteerd met die vraag. Schoolbesturen zijn als werkgever verplicht om een preventieadviseur aan te stellen. Maar zij bepalen zelf vanuit welke middelen ze dat doen. Ze kunnen een preventieadviseur aanstellen vanuit de puntenenveloppe voor het ondersteunend personeel, maar veel scholen doen dat vanuit de uren lessenpakket.

De vraag naar een apart statuut is begrijpelijk, maar niet bepaald evident. Ik wil alvast meegeven dat zulke overwegingen binnen een sociaal overleg dienen te

worden opgenomen. Ook nu is dat opnieuw het voorwerp van bespreking. Maar daarnaast rijst de vraag hoe groot de opdracht moet zijn, of de overheid dat aantal moet opleggen en of elk schoolbestuur dat niet beter zelf bepaalt. Vandaag hebben we wel een leidraad van Prebes vzw rond 'tijdsbesteding preventieadviseur'. Maar dat is een richtinggevend instrument en heeft geen normerend karakter.

Wat uw laatste vraag betreft naar bereik en ondersteuning van de preventieadviseurs, kan ik zeggen dat wij niet beschikken over de gegevens van elke individuele preventieadviseur. Het is wel zo dat we via een commissie de vinger aan de pols houden over de integratie van de welzijnswetgeving in onderwijs. Ik heb het dan over de begeleidingscommissie van het convenant voor preventie en bescherming in het Vlaams onderwijs. Daar zit de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) in, maar evengoed het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en de preventieverantwoordelijken van de onderwijsverstrekkers. Communicatie naar de preventieadviseurs gebeurt via de onderwijsverstrekkers zelf of via de gekende kanalen van het ministerie.

Ik moet u wat dat betreft enigszins nog op uw honger laten zitten. We weten dat die vraag vanuit verschillende hoeken op tafel ligt. Maar daartegenover staat in welke mate je dan de bewegingsvrijheid van de onderwijsverstrekkers aan banden legt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb een aantal zaken genoteerd. We weten dat de preventieadviseurs instaan voor de risicopreventie. Via collectieve en individuele maatregelen moeten ze proberen de schoolbesturen te ondersteunen in het opstellen van maatregelen om de risico's te vermijden.

Daarvoor is het belangrijk dat die preventieadviseurs voldoende kennis hebben van de welzijnswetgeving en de technische en wetenschappelijke aspecten van de opdrachten. Daarvoor is opleiding en sensibilisering belangrijk. Het opstellen van risicoanalyses bijvoorbeeld is toch niet niets, denk ik dan. We hebben daar vanuit onze fractie ook altijd in het begin van de coronacrisis vragen over gesteld, over hoe we die kunnen ondersteunen.

Mijn vraag is ook specifiek hoe we die koepels en die onderwijsverstrekkers daar nog in gaan ondersteunen. Ik weet dat er soms ook prioritaire bijscholingen zijn. Zijn er mogelijkheden om heel gericht naar onderwijs vanuit de overheid daar ook opleidingen voor te voorzien?

Is er controle? Ik denk dat veiligheid op het werk ook een federale materie is, er is dus federale controle op. Maar in hoeverre neemt de inspectie dat ook mee naar het gebruik van infrastructuur, enzovoort? Is er daar vanuit de inspectie ook nog controle op?

En dan, collega's, wil ik toch nog even iets kwijt. Er is heel wat te doen geweest rond de CO₂-meters. En ik vond de manier waarop onze fractie werd weggezet, alsof we altijd al op twee benen zijn gaan hinkelen en de CO₂-meters niet wilden goedkeuren – of althans de verplichting ervan niet wilden goedkeuren – persoonlijk not done. Dan denk ik toch dat men een aantal stappen in de geschiedenis niet bekijkt.

Er is de resolutie van de coronacommissie onderwijs, waar punt 33 letterlijk zegt – en dat is trouwens koepelbreed goedgekeurd, dus ik denk dat iedereen daar zijn ja-woord op heeft gegeven – dat we alle scholen maximaal proberen te ondersteunen, naar het gebruik van CO₂-meters en richtlijnen rond het gebruik van CO₂-meters. Dan is er de tweede resolutie over ventilatie en filtratie in het kader van

de relance binnen de Vlaamse veerkracht. Ik was ook aanwezig op een van de hoorzittingen rond ventilatie, en daar hoorde ik dat het niet werd aangeraden om CO₂-meters te verplichten in elke klas. Maar dat het wel heel belangrijk is dat je een doordacht beleid voert. Meten is natuurlijk weten. En dat is één luikje. Maar die poortwachters, die preventieadviseurs, zijn voor ons heel belangrijk. Zij zijn net diegene die meten en weten. Het is belangrijk dat we weten wat de luchtkwaliteit is. Nog belangrijker is: wat doen we daarmee, met die data? En dan denken wij vanuit onze fractie, dat die preventieadviseurs een zeer cruciale rol opnemen.

Dus het stoorde mij mateloos dat we worden weggezet als diegenen die jongeren onverantwoord les lieten volgen in lokalen die helemaal niet goed geventileerd zijn. Integendeel, collega's. Lees er onze tussenkomsten op na. Lees de resoluties die we hebben goedgekeurd. Lees de steun die we hebben gegeven in allerlei coronadecreten, in allerlei voorstellen om middelen te voorzien waarmee scholen zelf kunnen beslissen waar ze op inzetten.

Dat moest me toch even van het hart. Ik denk dat we in deze commissie toch wel altijd zeer beleefd en hoffelijk naar elkaar reageren. Maar wat ik las op sociale media, en hoe we door een aantal collega's hier werden weggezet, vond ik echt not done. Dat wou ik nog even meegeven.

Ik had ook een tweetal vragen, minister, ik hoop dat u daarop kan ingaan.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Eerst en vooral wou ik nog zeggen dat veiligheid en welzijn op het werk een federale bevoegdheid is. Dat stoort me mateloos want Vlaanderen betaalt ervoor, en wie betaalt, bepaalt ook. Maar op dit ogenblik is dat helaas helemaal niet het geval.

Wat betalen wij? Ten eerste ofwel via bpt-uren (bijzondere pedagogische taken), voor scholen die ze dan ook kunnen gebruiken voor coördinatie enzoverder, maar ook voor deze functie hier. Of via het lestijdenpakket, dat kan ook. Maar in elk geval: wij betalen die.

Ten tweede betalen wij ook de gebouwen en het onderhoud van de gebouwen die door de preventieadviseurs moeten worden gecontroleerd. Dus we betalen al twee keer.

In elk geval krijgen die mensen voor heel het pakket van wat ze daar moeten doen, absoluut veel te weinig uren, zeker met de toegenomen complexere regelgeving. Denk maar aan die nieuwe brandrichtlijnen, en zo verder. En dan hebben ze niet alleen meer uren nodig, maar ook – dat is een terechte vraag van collega Vandromme, die wij volmondig ondersteunen – een afzonderlijk mandaat. Net zoals dat nu werd ingevoerd voor ICT-coördinatoren, moet dat volgens ons ook voor hen gelden. Minister, u hebt in het voorbije jaar herhaaldelijk gewezen op hun belangrijke rol in de covidcrisis – en niet alleen dat natuurlijk – maar u weet bij benadering niet hoeveel van die coördinatoren er zijn. Op al die vragen krijgen we geen antwoord. Wij vinden dat dat op zijn minst in kaart zou moeten worden gebracht. Ik neem aan dat u, net zoals wij, heel dat domein wilt regionaliseren, maar dan moet u het eerst in kaart brengen. Dan moet u dus weten wat dat allemaal behelst, en dus is dat een goede voorbereiding om die taken uiteindelijk naar Vlaanderen te halen. Ik begrijp echt niet – dat kost toch centen? – dat u daar geen flauw benul van hebt, hoeveel er zijn, en hoeveel we er eigenlijk nodig hebben, en zo verder. Dat moet in kaart gebracht worden.

Een tweede zaak gaat over dat jaarlijks verplicht verslag dat zij moeten opmaken. Vroeger moest dat opgestuurd worden naar een van de FOD-diensten. Dat werd daar opgestapeld, en dat werd nooit bekeken. Dat had dus geen enkele zin. Nu

hebben ze daar ook ingezien dat dat zinloos was, en nu heeft men aan die mensen gezegd dat ze het gewoon op school moeten bijhouden. Dat is even weinig zinvol, dat het daar op school stof ligt te vergaren. Dat verslag, dat zij ernstig opstellen, dat bevat ook een aantal gegevens, over wat zij allemaal moeten doen, wat hun takenpakket is, en zo verder. Daarom mijn vraag: waarom benutten wij de kans niet om dat digitaal te maken? Als zij de vragen die daarin staan, en die ze moeten beantwoorden, gewoon kunnen ingeven in de computer, dan hebben wij tenminste al die data, en kunnen wij beter al die zaken in kaart brengen. Wij vinden dat dat géén extra planlast is – zoals u in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag hebt aangegeven – maar dat het juist een bijkomende kans is om dat in kaart te brengen, en om hun taak ook wel nuttiger te maken dan ze tot hiertoe is.

Karolien Grosemans (N-VA): Mevrouw Vandromme, uw eerste vraag was: 'Minister, vindt u de rol van de preventieadviseurs cruciaal?' Ik denk dat we ervan overtuigd zijn dat die rol heel belangrijk is, en ik denk dat we daar de pandemie niet voor nodig hebben gehad. Ook daarvoor waren ze enorm belangrijk, en zorgden ze voor preventie en veiligheid van – laten we eerlijk zijn – het allerbelangrijkste wat we hebben. Die zitten daar op die school. Dus dat vinden we zeker enorm belangrijk, van de brandveiligheid tot de werking van de lift. Nu, met de pandemie, is dat nog eens extra duidelijk geworden hoe belangrijk die mensen zijn. Zij hebben inderdaad een heel belangrijke rol gespeeld in die hele pandemie. Ik durf te zeggen dat zij hun werk uitstekend hebben gedaan om het virus op de scholen in te dijken.

Wat betreft de discussie over een apart ambt voor preventieadviseurs: ik vind dat zeker een heel interessante discussie. Minister Weyts haalde al aan dat hij niet de eerste minister van Onderwijs is die deze vraag kreeg voorgeschooteld. Ik ben even teruggegaan, en ik zag dat die vraag in 2005 ook werd gesteld aan minister Frank Vandenbroucke. Het gaat dus al eventjes terug. Moeten we voor al die verschillende ondersteuningsfuncties afzonderlijke ambten creëren? Het heeft voordelen, het heeft nadelen, maar ik denk dat het samenhangt met de hele loopbaanproblematiek, en dat we dat moeten bespreken met de onderwijspartners. Ik denk niet dat we dat hier zo snel-snel kunnen bepalen. Ik denk dat we daar vooral naar hen moeten luisteren. Tot daar mijn tussenkomst.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb twee korte bijkomende vragen. Ik weet dat er heel wat bevragingen gebeuren in scholen, ook over preventieadviseurs, maar ik vraag me af of we zicht hebben op het feit of preventieadviseurs zich voldoende opgewassen voelen tegenover hun taak. Vinden ze dat al dan niet? Het is goed om daar zicht op te krijgen. De regelgeving evolueert heel snel. Er is de coronapandemie, maar er spelen ook andere aspecten. Preventieadviseurs zijn ook verantwoordelijk voor het welbevinden op school van het personeel, maar voor een stuk ook voor de kinderen. Ik stel me de vraag of ze zich voldoende opgewassen voelen tegenover hun taak.

Ten tweede wil ik aan u het volgende vragen, minister. In bedrijven waar grote aantallen mensen werken of klanten komen, zijn de vereisten op het vlak van veiligheid en welzijn op het werk heel erg groot. Daar heb je vaak een apart ambt voor een veiligheidscoördinator. Kinderen zijn geen klanten, maar er komt veel volk over de vloer in scholen en daar is er geen apart ambt. We zijn er ook voorstander van om daar werk van te maken. Ik wil u vragen of u bereid bent om te onderzoeken of de kwalificatievereiste voor zo'n preventieadviseur verhoogd kan worden. In kleine scholen moeten ze nu een basiscursus volgen en in grotere scholen een uitgebreidere cursus. De aantallen zijn bekend. Die zijn in een decreet gegoten. Denkt u dat het nodig is om de kwalificatie- of opleidingsvereiste van die profielen te verhogen gelet op de stijgende noden en de complexere realiteit?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil op twee zaken ingaan. Collega Danen vraagt of we die opleidingsvereiste niet moeten verhogen gelet op alle vereisten die we opleggen aan die mensen. Daar zit voor een deel ook het probleem. Ik ben in het verleden geconfronteerd met de welzijnswetgeving van jongeren op het werk in verband met stagiairs. Ik zat toen in die rol. Je houdt het niet voor mogelijk wat men op het federale niveau toen allemaal heeft uitgevonden voor stagiairs. Ik zal een concreet voorbeeld geven. De CLB-arts kon leerlingen die op stage gaan, niet wegen, niet meten en ook geen urinecontrole doen. Dat moest door een bedrijfsarts gebeuren, alsof die een andere weegschaal heeft dan een CLB-arts. Er circuleert nog altijd een lijst waarin ik een leerling met de naam Donald Duck heb opgenomen, wonende in de Eurodisneylaan 1 met een onbestaand postnummer. Onze school kreeg voor die leerling een toelage. Ik had die Donald Duck erin gestoken in de hoop dat ik een brief zou krijgen waarop een naam stond om aan iemand van de federale dienst te vragen wat je daarmee moet doen. Ik ben helaas gestopt met werken in de school en ik heb die brief nooit gekregen. Mijn opvolger heeft me wel gebeld met de vraag waarom die Donald Duck erin zit. Met zoiets ben je dus bezig en daar steek je tijd in.

Ten tweede heb ik ook alles op Twitter mogen lezen en betrek dat op het onderwerp van deze vraag over de preventieadviseurs. Plots kregen die mensen alle zonden van de wereld over zich heen. Vanuit Vlaanderen heeft de minister in 71 miljoen euro werkingsmiddelen voorzien om tegemoet te komen aan corona. Die preventieadviseurs hebben goed nagedacht waar ze die in de school zullen inzetten. Plots waren dat de doodgravers van de leerlingen omdat ze daarmee niet voor elke klas een CO₂-meter hebben gekocht. Dat kost maar vijf miljoen euro volgens een eminent Twitterlid. Waarom hebben ze die middelen daarvoor niet gebruikt? Sommige partijen zijn daarop gevlogen en stelden dat het onmogelijk was.

Ik stel vast samen met collega Vandromme dat er twee resoluties zijn: die van de coronacommissie en degene die we kamerbreed hebben goedgekeurd over de hygiënische ventilatie. Ik heb er niets op tegen dat een partij dan toch nog een poging wil doen om zich te profileren, maar niet ten koste van die scholen en van de preventieadviseurs alsof ze het geld over de balk hebben gegooid. Dat pik ik niet. Dat is niet correct en dat is de waarheid geweld aandoen. Het strafste vind ik nog dat die partij ervan gemaakt heeft dat we tegen CO₂-meters hebben gestemd en dat we niet willen dat er CO₂-meters komen in scholen. Dat is het dus niet. We hebben gewoon gezegd dat het geen nut heeft om dubbelop te werken. Het staat al kamerbreed in de resolutie van de coronacommissie en de scholen hebben middelen gekregen om daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de discussie over de CO₂-meters en de ventilatie betreft, ben ik al langer het slachtoffer van de hetze. Dat komt altijd van dezelfde mensen uit dezelfde hoek. We hebben de scholen zeer veel middelen bezorgd en het directief gegeven die middelen niet enkel te besteden aan klassieke veiligheidsmaatregelen, zoals gels of mondklappers, maar ook aan ventilatie en CO₂-meters. We moeten elkaar niet wijsmaken dat CO₂-meters het ventilatieprobleem oplossen. Ze signaleren een ventilatieprobleem, maar lossen dat probleem niet op. Dat wordt in alle verwijten heen en weer wel eens anders voorgesteld.

Wat de modaliteiten voor de preventieadviseurs betreft, wil ik toch duidelijk maken dat het een federale bevoegdheid betreft. Ook de opleiding is een federale verantwoordelijkheid. Wie ben ik om het pleidooi niet te onderschrijven om met zijn allen kamerbreed een bevoegdheidsoverdracht te bepleiten? Ik zie dat graag gebeuren,

maar nu ressorteert welzijn en preventie op het werk onder de federale verplichtingen. We krijgen het verwijt dat we niet altijd in detail op de hoogte zijn, maar we zijn ook gewoon niet in detail bevoegd. De FOD WASO heeft dit ook erkend.

Er zijn drie niveaus in de opleidingen tot preventieadviseur. Niveau 1 en niveau 2 zijn voor de gespecialiseerde instellingen. Er zijn tools van betrouwbare instellingen als Prebes, waar ik al naar heb verwezen, met betrekking tot het opstellen van risicoanalyses en dergelijke. De Onderwijsinspectie kan tijdens een controle de risicoanalyses opvragen. Dit is echter opnieuw het voorwerp van een federale bevoegdheid.

We hebben de preventieadviseurs wel de taak gegeven zich ervan te vergewissen dat de scholen en de klaslokalen op een veilige manier kunnen worden geopend en een risicoanalyse uit te voeren. Daarnaast hebben we de Onderwijsinspectie de opdracht gegeven om de infrastructuur te inspecteren. De Onderwijsinspectie moet tijdens een doorlichting ook oog hebben voor de veiligheid en voor het gebruik van de betrokken infrastructuur.

Het belangrijkste punt dat naar voren is gekomen, betreft natuurlijk het mandaat zelf. Die discussie is niet zo eenvoudig. De voorgaande bevoegde ministers hebben geprobeerd hiermee aan de slag te gaan, maar hebben geen vooruitgang geboekt. Ook nu ligt dit in het licht van de lopende besprekingen weer op tafel.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord op de bijkomende vragen. We doen er alles aan om de veiligheid voorop te stellen. De Onderwijsinspectie kan mee een oogje in het zeil houden. We zorgen voor voldoende goede opleidingen, zodat de preventieadviseurs voldoende kennis en kunde hebben om hun taken te kunnen uitvoeren en degelijke risicoanalyses te kunnen opstellen.

De start van het schooljaar op 1 september 2021 wordt opnieuw cruciaal. We hopen en gaan ervan uit dat dit in code groen kan gebeuren. We zullen allemaal ons best doen om daartoe bij te dragen. Ik wil nog even een beeldspraak gebruiken. We moeten zorgen voor goed opgeleide generaals die de wapens zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten. Daar moeten we kamerbreed aan werken.

Minister, ik hoop in elk geval dat u met betrekking tot de mandaten van de preventieadviseurs een goede landing zult kunnen maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het voorontwerp van decreet over DBFM-scholen in Vlaanderen

– 4217 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, op 24 juni bracht de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) op uw vraag een advies uit over het voorontwerp van decreet over DBFM-scholen (Design Build Finance Maintain). Dat voorontwerp schetst het kader voor het nieuwe DBFM-programma voor de komende twee jaren. De Vlor uit zich positief tegenover de investeringen die de Vlaamse Regering wil doen voor scholenbouw

en gelooft dat DBFM-projecten zeker één schakel in de oplossing kunnen zijn. De Vlor ziet evenwel enkele valkuilen in het overmatig vertrouwen op DBFM. De raad stelt dat de structureel hogere prijs van publiek-private samenwerkingen (pps) wegens de risicoverdeling naar de private partner goed moeten worden bewaakt, zodat de meerkosten te verantwoorden blijven. Hij schuift DBFM naar voren voor projecten met een beperkte complexiteit en met voldoende schaalgrootte, of voor projecten waar er nood is aan deskundigheid. De Vlor adviseert daarbij dat er mechanismen zouden worden ingericht om die projecten bij uitstek via DBFM te laten realiseren. Voor andere projecten ziet de raad reguliere financiering als meer aangewezen. Ook inzake de verdeling van het scholenbouwbudget vreest hij dat DBFM een te groot aandeel inneemt.

Ik citeer even uit het advies, omdat het toch wel een opvallende verhouding is waarnaar wordt verwezen: "Globaal bekeken stelt de Vlor vast dat de drie DBFM-programma's op kruissnelheid en bij ongewijzigd beleid ongeveer een derde in het scholenbouwbudget vertegenwoordigen. Maar tegenover dat aanzienlijk aandeel staat net geen 10 procent van de bestaande schoolgebouwenoppervlakte in Vlaanderen en Brussel. De Vlor roept de overheid daarom op bij toekomstige initiatieven rond scholenbouw de efficiëntie van het DBFM-systeem voldoende kritisch af te wegen tegenover de noden van het onderwijsveld."

Daarnaast roept de Vlor ook op om naast selectiecriteria ook uitsluitingscriteria in te bouwen. De raad stelt daarbij schaalgrootte, complexiteit en bereidheid tot multifunctionaliteit als drie uitsluitingscriteria voor. Zo wordt schoolbesturen die a priori zullen worden geweigerd wat hun aanvraag voor DBFM betreft, onnodige planlast bespaard.

In het kader van de selectiecriteria pleit de raad verder voor de mogelijkheid om die ruim te interpreteren. Financiële haalbaarheid kan bijvoorbeeld zeer verschillend worden geïnterpreteerd naargelang de school al dan niet tot het gefinancierd of het gesubsidieerd onderwijs behoort. De DBFM-toelage is immers anders voor scholen uit de verschillende netten. Die bedraagt 100 procent voor instellingen in het GO! en 81,5 procent of 71,5 procent voor instellingen in het gesubsidieerd onderwijs. Daarnaast merkt men ook op dat capaciteitstekorten in een regio deel uitmaken van het criterium 'dwingende nood aan investering,' waardoor die projecten voorrang verdienen.

De Vlor vraagt ook om het systeem zodanig op te stellen dat schoolbesturen die extra inspanningen willen leveren inzake multifunctionaliteit, dit op eigen houtje kunnen trachten te realiseren. Hij vraagt de mogelijkheid om af te wijken van de fysische en financiële normen en stelt daarbij dat de inrichtende macht voor dat onderdeel geen extra subsidies of financiering kan bemachtigen.

Tot slot vraagt de Vlor ook om in te bouwen dat er zou worden verplicht om tijdens een project in te gaan op de vraag van de inrichtende macht om het DBFM-gebouw aan te passen aan nieuwe noden, naargelang maatschappelijke evoluties.

Minister, wat concludeerde u toen u dat advies van de Vlor las? Bent u bereid te evalueren hoe het volledige scholenbouwbudget zich onderling en ten opzichte van de effectief gerealiseerde extra plaatsen verhoudt? Bent u bereid om op basis daarvan aanpassingen te doen aan de verschillende geldstromen binnen het totale scholenbouwbudget? Hoe staat u tegenover het opstellen van uitsluitingscriteria? Bent u bereid om te onderzoeken hoe capaciteitstekorten in regio's op lange termijn zullen evolueren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat ik concludeer uit het advies van de Vlor, is enerzijds toch een expliciete appreciatie voor het feit dat de Vlaamse Regering nog meer wil

investeren in onderwijsinfrastructuur. De Vlor geeft daarbij ook aan dat nieuwe DBFM-programma's ook deel uitmaken van de oplossing: niet alleen de snelheid van de bouwfase bij elk project, maar vooral het feit dat er ook op korte termijn veel middelen worden vrijgemaakt voor scholenbouw is zeker en vast een bonus. Ik denk dat de appreciatie van de Vlor ter zake in het verlengde ligt van de appreciatie van de Vlaamse Confederatie Bouw (VCB). Ook het advies van de Inspectie van Financiën was ter zake echt positief.

Een ander sterk punt dat volgens de Vlor DBFM verantwoordt, is de ontzorging van de schoolbesturen: bepaalde taken in het kader van de bouw van scholen nemen we weg bij de schoolbesturen. Ook de ondersteuning door professionele partners in alle fases van het project is een absoluut pluspunt, net als het gewaarborgd onderhoud voor dertig jaar, dat gegarandeerd wordt gesubsidieerd en gefinancierd.

Op basis van het advies van de Vlor hebben we ook al enkele aanpassingen doorgevoerd, bijvoorbeeld de vraag om het toepassingsgebied te verruimen tot het deeltijds kunstonderwijs. Dat hebben we gedaan. Trouwens, het aangepaste ontwerp van decreet hebben we afgelopen vrijdag goedgekeurd. Dat gaat nu voor advies naar de Raad van State. Op suggestie van de Vlor is er ook een aanpassing gebeurd aan de selectiecriteria. De Vlor merkte op dat alle projecten moeten voldoen aan de reglementering inzake toegankelijkheid en dat het niet helemaal duidelijk is hoe er op dat criterium nog een onderscheid kan worden gemaakt bij de selectie van de projecten. Toegankelijkheid is een reglementaire bepaling, die door elk DBFM-project verplicht moet worden nageleefd. De vermelding van dit begrip voegt dus niet zo veel toe aan de selectiecriteria.

Ik ga wat dieper in op de aandachtspunten. Ten eerste is er de kostenvergelijking van verschillende formules binnen scholenbouw. Ik denk dat dat de belangrijkste discussie is. Wij evalueren natuurlijk constant elke euro die we uitgaven. Ik ben daar niet de eerste in. Ook mijn voorganger heeft frequent dit financieringsinstrument bestudeerd. Er is een uitgebreide evaluatie geweest van Scholen van Morgen. Daarin is ook een apart hoofdstuk opgenomen, hoofdstuk 5, met een kostenvergelijking tussen een DBFM-formule en reguliere, klassieke investeringen. Daaruit blijkt onder meer dat de kostprijsvergelijking met het reguliere circuit om wetenschappelijk correct te zijn op een gedetailleerde manier moet gebeuren, want het gevaar bestaat dat men niet alle kosten in rekening brengt. Ook ongelijke situaties, bijvoorbeeld de overdracht van een risico, moeten natuurlijk worden gekwantificeerd. Ook de mate van risicoafkeer en de daaraan gekoppelde risicopremie moeten in rekening worden gebracht als men een correcte prijsvergelijking wil doen.

De Vlor bevestigt dat DBFM in het bijzonder aangewezen is voor projecten met een voldoende schaalgrootte. Dat is evident. Het aangaan van een DBFM-overeenkomst zou volgens de Vlor echter een zwaar financieel engagement zijn voor een schoolbestuur in het gesubsidieerd onderwijs. Inrichtende machten moeten zich, zoals trouwens bij de reguliere subsidiëring, natuurlijk bewust zijn van het eigen aandeel dat ze moeten dragen. Dat is evident. Tot nu toe is echter aangetoond dat de kosten voor schoolbesturen in een DBFM-uitvoering lager uitvallen dan in een klassieke, reguliere uitvoering. Men mag ook niet voorbijgaan aan het gegeven dat er wel wat verschillen zijn tussen de subsidiepercentages die gelden in DBFM en in de klassieke uitvoering. Er is ook een rentevergoeding, als component van de beschikbaarheidsvergoeding. Die rentevergoeding komt deels in de plaats van wat de scholen anders zouden moeten betalen en behelst deels ook het verschuiven van het risico op het vlak van het ontwerp, de bouw en het onderhoud naar de DBFM-partner. Dat heeft natuurlijk ook een waarde.

Corrigeert men de beschikbaarheidsvergoeding voor die elementen, dan kan men concluderen dat beide beleidsinstrumenten een gelijkwaardig investeringsbedrag

vertegenwoordigen, zij het dat binnen DBFM-projecten meer nieuwbouw zal worden gerealiseerd. Als men dus de DBFM-bouwprojecten via de reguliere kanalen zou realiseren, dan zou men tot gelijkaardige verhoudingen komen als men de investeringskosten afzet tegen de oppervlakte van het gebouwenpatrimonium.

Een ander punt, naast de kostenvergelijking, is de verdeling van middelen over de verschillende formules. U weet dat de Vlaamse Regering tegen 2024 een recurrente verhoging van het scholenbouwbudget met ruim 200 miljoen euro op jaarbasis plant. Dat is een heel grote inhaalbeweging. Op kruissnelheid zal daarvan op basis van dit ontwerp van decreet 66 miljoen euro, dus zo'n 30 procent, gaan naar het nieuwe DBFM-programma. Dat betekent dat 70 procent dus naar andere formules gaat, met in het bijzonder reguliere investeringen. Ik gaf al eerder aan dat dit zonder meer een en-en-verhaal is en deel dus de mening van de Vlor dat we op verschillende formules moeten blijven inzetten. De ene formule zal altijd voor de ene voordeliger zijn dan voor de andere, maar die keuzerijkdom lijkt me goed.

In de vergelijking tussen de verschillende uitvoeringsvormen tonen de cijfergegevens ook aan dat de bouwprogramma's van de DBFM- en de reguliere projecten bijna elkaars tegenpolen zijn. DBFM-projecten betreffen in hoofdzaak grotere nieuwbouw en reguliere projecten in hoofdzaak kleinere renovatie, als je de uitersten zo wat wilt benoemen. In die zin zijn die twee financieringsprogramma's minder elkaars concurrent, maar zijn ze vooral complementair en spelen ze in op een specifieke nood.

Wat het meenemen van uitsluitingscriteria betreft, zoals ik al heb gezegd, is de schaalgrootte van de projecten een voor de hand liggend criterium voor de selectie van goede DBFM-projecten. Kleinschalige investeringen lenen zich minder voor een DBFM-programma. Zoals bij de vorige DBFM-programma's wordt in de decreet-tekst dan ook duidelijk aangegeven dat de schaal van de projecten een selectiecriterium is, maar het lijkt evenwel niet noodzakelijk om in verdere decretale uitsluitingscriteria te voorzien. Gezien het minder kwantitatieve aspect van elementen zoals complexiteit en bereidheid tot multifunctionaliteit wordt gekozen om die niet te vertalen als uitsluitingscriteria. Ik zie toch ook dat de Vlor zelf geen uitspraken doet op basis van welke objectieve drempel je dan bepaalde projecten zou kunnen gaan uitsluiten. Dan wordt het al moeilijk om dat te gaan kwantificeren.

Dan is er de capaciteitsbehoefte op lange termijn. Zoals we in deze commissie ook al hebben gezegd in de discussie over het Masterplan Scholenbouw 2.0, is het investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken een van de strategische doelstellingen van dat masterplan. In die context is er dus ook een update van de capaciteitsmonitor gepland. Die loopt momenteel en zou tegen begin volgend jaar moeten worden afgewerkt. Dat zal dan de derde editie zijn. Met die vooruitblik krijgen we een zicht op de capaciteitsnoden in het schooljaar 2027-2028. Tot slot willen we er ook al rekening mee houden dat we die nieuwe monitor vlot willen kunnen actualiseren in 2024. Ik denk dus dat we qua planning, qua monitoring, qua vooruitkijken nu toch wel de nodige instrumenten voorhanden hebben. We plannen dus ook al een actualisering in 2024 van de monitor die nu zelfs nog niet is afgerond.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Ik onthoud vooral, zoals ik dat zelf ook al onderschreef in voorgaande betogen, dat het inderdaad goed is dat we verschillende instrumenten hanteren om die noodzakelijke projecten in de scholenbouw te realiseren, renovatie, maar zeker ook die capaciteit. Dat is een pijnpunt dat natuurlijk al veel langer dan deze legislatuur meegaat. Dat vinden we toch nog altijd in de diverse instrumenten. Er is die doorlooptijd, ook nu bij het derde DBFM-programma. De vraag rijst dan ook of er al een

zicht is op de timing voor het kunnen opleveren van die scholen. Wat is uw inschatting op dat vlak? Ik stel die vraag omdat we intussen natuurlijk wel in die beschikbaarheidsvoorzieningen hebben voorzien in de meerjarenbegroting, maar volgens mijn inschatting zullen we die natuurlijk ten vroegste midden of eind volgende legislatuur nodig hebben. Is dat ook uw visie? Deelt u die mening? Zult u intussen minstens gedeeltelijk die beschikbaarheidsvergoedingen die nu in die meerjarenbegroting staan, tijdelijk aanwenden voor de reguliere projecten? Dat is een eerste vraag die ik daarbij heb.

Op de tweede vraag over de capaciteit en de capaciteitsmonitor hebt u al geantwoord. U antwoordt dat we de nieuwe capaciteitsmonitor kunnen verwachten in het voorjaar van volgend jaar. Ik dacht dat dat in het najaar zou zijn, maar goed, we noteren dat.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het is een interessant vooradvies. Er worden een aantal terechte bedenkingen geformuleerd en de minister is er ook op ingegaan. Wat me opviel, waren de bezorgdheden over het selectie criterium multifunctionaliteit en het multifunctioneel gebruik. Onze fractie is een grote voorstander van dat multifunctioneel gebruik. Om van de scholen in Vlaanderen echt scholen van en voor de Vlamingen te maken biedt het inzetten van het multifunctioneel gebruik echt kansen. Het laat toe dat die scholen het kloppende hart worden van een gemeenschap. In het advies worden er wat bedenkingen geformuleerd over hoe het criterium zal worden geïnterpreteerd en over de maximale multifunctionaliteit. Er wordt gepleit voor een goed evenwicht. Er zijn ook een aantal bedenkingen over de meerkosten. Hoe interpreteert u de bedenkingen over de multifunctionaliteit? Zal dat iets veranderen aan uw ambitie om daarop in te zetten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De verschillende financieringsmogelijkheden in Vlaanderen zijn een rijkdom. Ik heb het dan nog niet gehad over de huursubsidies. Die verschillende financieringskanalen zijn echt een goede zaak voor de scholen. Sommige scholen hebben behoefte aan een volledige nieuwbouw, andere aan een renovatieproject en nog andere aan kleinere ingrepen of vervangingsinvesteringen. Dat wordt ook weerspiegeld in de investeringsmogelijkheden die er zijn en die we blijven ontwikkelen.

Mijn beleid blijft in hoofdzaak de reguliere investeringen mogelijk maken, maar daarnaast ook die alternatieve financiering, zoals het DBFM-concept. Niet alle behoeften worden daarmee gelenigd. Dat is ook niet de bedoeling. We hebben dat nooit gezegd. DBFM blijft in de minderheid, maar biedt ontegensprekelijk voordelen, zeker voor de grootschalige projecten. De Vlor erkent die ook en die zijn ook terug te vinden in de uitvoerige analyse van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) over het DBFM-programma Scholen van Morgen. Dat sluit toch aan bij de conclusie van mijn voorgangster, die zei dat dat een schot in de roos was. We hebben lessen getrokken uit enerzijds Scholen van Morgen en anderzijds uit de tweede DBFM-operatie waarbij we veel kleinschaliger zijn gegaan. Nu eindigen we zowat tussenin. Het belangrijkste is om het commitment aan te houden om te blijven investeren in schoolinfrastructuur. Met Scholen van Vlaanderen willen we opnieuw in de roos schieten, zoals mijn voorgangster dat ook heeft gedaan. Ik ben daarover nogal positief gestemd.

Wat betreft de timing van de capaciteitsmonitor: die wordt tegen het einde van het jaar afgewerkt. Maar ik veronderstel dat, als we de resultaten willen verwerken, we daarmee begin volgend jaar naar buiten kunnen komen.

Wat de timing betreft heb ik de data niet volledig veranderd, maar we gaan ervan uit dat de scholen zich dit jaar zullen kunnen inschrijven op de oproep.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik dank de minister. Laat het duidelijk zijn: DBFM is een goed instrument. Er wordt gezegd dat er op basis van de aanbevelingen van de Vlor een aantal bijsturingen nodig waren of zijn.

Er moet echter lering worden getrokken uit de vorige programma's. U verwees er zelf naar. Een van die belangrijke lessen was inderdaad dat die doorlooptijd altijd een grote uitdaging is. De analyse daarvan, om die eventueel zo kort mogelijk te houden, kan altijd een winst zijn. Wat ik wilde zeggen, is het volgende. Die beschikbaarheidsvergoedingen die er vandaag zijn, staan te wachten tot na die private investering volledig is afgerond. Tot dat is opgeleverd, tot Vlaanderen moet betalen, staan die in de begroting. Wend die dan ook aan. Dat iets wat we in de vorige legislatuur hebben geleerd. De vraag was: gaat u verder op dat spoor? Dat was eigenlijk de suggestie, dat u dat zou doen, dat u die middelen minstens gedeeltelijk zou aanwenden voor de reguliere projecten.

Tot slot onderschrijf ik wel de opmerking van collega Coel over die multifunctionaliteit. Als er op dat vlak wat terughoudendheid is, dan moeten we de scholen op dat vlak toch maximaal ontzorgen. Ik ben er immers ook absoluut een voorstander van dat we al die publieke middelen die naar die schoolbakstenen gaan, maximaal ten dienste zouden stellen van de hele gemeenschap.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.